ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

47-дохи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

9 (13001) | 1969 оной декабриин 23, вторник | Сэн 2 мүнгэн

„Ленинэй ажал ябуулга, тэрэнэй һургаал Россин ба уласхоорондын сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ туйлай ехэ нүлөө үзүүлжэ, үзэл сурталай, революционно хүсэл эрмэлзэл ба эмхидхэнги байха шэнжэ олгоһон юм“.

(«В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай тезисүүдһээ).

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭҺӨӨР 100 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

СОВЕТСКЭ СОЮЗАИ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ТЕЗИСҮҮД

сын, Фридрих Энгельсын революционно һурмэргэнээр үргэлжэлүүлэгшэ, Советскэ Союзай Ком байгуулагша, асари ехэ социальна революци хүдэлхэй дээрэ түрүүшын социалис гүрэн байгуулагдын хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай ир Ильич Ульянов-Ленинэй түрэһөөр 100 жэл елиин 22-то гүйсэхэнь.

этэй, ажал ябуулгатайнь хүн түрэлтэнэй ажабайионно бүхэли үе холбоотой юм. Ленин түүхын асаар табигдаһан эгээн шухала асуудалнуудта оциалис революциин, коммунис общество байгуулүхы талаһаань хүгжөөгөө, Россин, уласхоорондын ионно хүдэлөөе эрдэм наукын үндэһэ болгоһон ктикаар зэбсэгжүүлээ, социализмын үзэл суртан түлөө тэмсэлдэнь хүдэлмэришэн ангиие толгойдол байһанаа Маркс ба Энгельсын ашаар эрдэм , мүн саашадаа шэнэ тобшолол болон шэнжэлэнэй баяжуулһан социализм бүхы дэлхэйн—зэнэй социальна бодото байгуулалта, манай шухала революционно хүсэн болонхой.

но ажал ябуулгынгаа эхин шатаһаа Ленин марк шууд сэхээр баримталаа. тэрэнэй революционноалые, тэрэнэй зохёон байгуулхы, үүсхэлтэ шэнска интернационализмые шэнгээн абаа. Тэрэ бү хүдэлмэришэн ангиин, ажалша бүхы арадые элгэһөө сүлөөлхэ хэрэгтэ, социалис революци ба общество байгуулха хэрэгтэ сүм зорюулаа. э эрхэ байдалда Ленин өөрынгөө агуухэ багшаческэ һургаалые саашань хүгжөөгөө, баяжуулаа. аркс—Энгельсын һургаалые бүдүүлигээр хазагайүрэгүй номнол болгохо һэдэлгэнүүдтэй шууд сэ. «Марксын теориие бидэнэр ямар нэгэн түгэсэнэшэгүй юумэн гэжэ оройдоошье харадаггүйбди,—зэ һэн,—харин, хэрбээ ажабайдалһаа гээгдэхэ оциалистнуудай бүхы шэглэлээрнь, саашадань наукын гол шухала һургаал үгэһэн гэжэ бийбди». (Зохёол. хүсэд сугл. том 4, хууд. 184.). ворческо ёһоор хүгжөөлгэ болбол революционно үрэ ехэтэй байхын шухала эрхэ нүхэсэл, хүдэлн шухала зорилгонуудые теоретическэ болон алаар шиидхэхэ түлхюур гэжэ, баруунай болон ртунизмтай, хуушан үзэлтэй бүхы янзын ревиэхэ шухалын шухала зэбсэг гэжэ Ленин харадаг

н—шэнэ түхэлэй политическэ ажал ябуулагша, -пропагандист, үргэн арад олониитые эмхидхэго байһан үйлэ хэрэгүүдые гүнзэгы эрдэм ухаанэлхэдээ, ангиин хүсэнүүдэй хубаарилагдан жаг зүбөөр сэгнэхэдээ, марксис гол ёһонуудые хамд сэхэ, хатуу байдагаараа, ажал ябуулгадаа зо тэмсэлэй тематика ябуулхадаа шадамар байһаака хүдэлөөнэй аша туһада, уг зорилгонуудта ба хэдэг байһаараа Ленин илгардаг байгаа.

болон научна политикые зохёоходоо, олониитын тэмэлые шэнжэлхэ, согсолхо ябадалтай нягтаар холОлон миллион хүнүүдэй дүй дүршэл cooһoo тэрэ хү хүдэлөөнэй шухала асуудалнуудта харюунуудые ог һэн. Пролетариадай ангиин тэмсэлэй онсо ехэ тик бологшо Ленин ажалшадтай эгээн лэ нягтаар ан. Тэдэнэй үндэһэн шухала аша туһые харааадай ажабайдалай һудаһанай сохисые саг үргэлдаг, хүдэлмэришэд ба таряашадай, общество бү социальна һанал бодолые анхаралтайгаар шэн, тиигээд эдэ бүгэдые политическэ шиидхэбэринүү, хараадаа абадаг һэн.

абайдал—баатаршалга мүн. Энэ хадаа ухаан бодолой ай, эсэшэ сусашагүй революционно ажал ябуул, үзэл бодолой болон политическэ тэмсэл соо үнһан мүн. Ленин пролетарска революционерэй э шэнжэнүүдые бэедээ нэбтэрүүлээ гэбэл: хүсэ ехэл, бүгэдые дабагша хүсэл зориг, богоолшолго бо зэбүүрхэн дурагүйтэлгэ, революционно эрмэл интернационализм, олониитын зохёон байгуулзаарлашагүй этигэл, эмхидхэхы ажалай асари ол. Ленинэй ажабайдал, ажал ябуулга хүдэлмэри Коммунис партиин тэмсэлтэй нэгэдэн ниилэһэн

ал ябуулга, тэрэнэй һургаал Россин ба уласхоорэлгын хүдэлөөндэ туйлай ехэ нүлөө үзүүлжэ, үзэл сурталай, революционно хүсэл эрмэлзэл ба эмхидэл байха шэнжэ олгоһон юм.

Ленинизм хадаа империализмын, пролетарска революцинуудай үе сагай, колониализмын һандаран уналгын, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй илалтын үе сагай, хүн түрэлтэнэй капитализмһаа социализмда орохо, коммунис общество байгуулха үе сагай марксизм мүн. «Дэлхэйн социализмын, хүдэлмэришэнэй ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй бүхы дүй дүршэл марксистско-ленинскэ һургаалай уласхоорондын удхатай байһые гэршэлээ»,— гээд «Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой тухай» Коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинуудай уласхоорондын Зүблөөнэй хандалга соо хэлэгдэнэ.— «Бүлэг оронуудта социалис революциин илаһан, социализмын дэлхэйн байгуулалтын бии болоһон ушар, капиталай оронуудта хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй туйлаһан туйлалтанууд, урдань колони ба хахад колони байһан арадуудай бэеэ даагаад ниитэ-политическэ ажал ябуулгаяа эрхилхэ аргатай болоһон ушар, империализмда эсэргүү тэмсэлэй үзэгдөөгүй ехэ дэбжэлтэ—эдэ бүгэдэ мүнөө үе сагай үндэһэн шухала эрилтэнүүдые тодорхойлдог ленинизмын түүхэтэ үнэн зүб байһые гэршэлнэ».

Ниитын ушар байдал ба үйлэ хэрэгүүдтэ ленинскэ хандалгын гол юумэн гэхэдэ, научна үнэн сэхэ байлга ба хүдэлмэришэн ангиин талаһаа тэдэниие шууд сэхээр сэгнэхэ ябадалые таһаршагүйгөөр нэгэдүүлхэ ушар болоно. Ленинизм хадаа бүхы марксистнууд болон ленинецүүдтэ, бүхы үнэн сэхэ революционернүүдтэ революционно бодолой, революционно ажал ябуулгын методологи болоно. Социализм. коммунизм байгуулгын дүй дүршэлэй, сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй бодото ажал ябуулгын үндэһөөр ленинизм Советскэ Союзай Коммунис партяар, уласхоорондын коммунис хүдэлөөгөөр саг үргэлжэ баяжуулагдажа байдаг.

Коммунис партинууд Ленинэй үзэл сурталай баялигта түшэглэн, зохёон байгуулхы ехэ ажал хэдэг, мүнөөнэй буржуазна үзэл сурталда эсэргүүсэн, революционно теориие баруунай ба «зүүнэй»—ревизионис ёһоор хазагайруулха ябадалда эсэргүүсэн эбсэшэгүйгөөр тэмсэнэ. Марксизм-ленинизм—агуухэ интернациональна һургаал мүн. Марксизм-ленинизмын нэгэдэлые һандааха, ондо ондоо национальна гү, али газар нютагай «янзатайгаар» тэрэниие таһалха ямаршье һэдэлгэ хүдэлмэришэн ангиин революционно һургаалай гол ёһонуудые шалгалтада оруулха гэһэн хорото ябуулгаар заатагүй түгэсэдэг байна. Марксизм-ленинизмын һургаал уг удхаараа нэгэ, бүхы коммунистнуудай, бүхы революционно хүдэлмэришэдэй, бүхы ажалшадай баялиг мүн болоно.

Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа, совет арад, социалис оронуудай арадууд, уласхоорондын хүдэлмэришэн анги, бүхы түрүү хүн түрэлтэн дэлхэйн пролетариадай, бүхы ажалшадай вождиин, ажалша хүнүүдэй аша туһада асари ехэ социальна шэнэдхэлгэ хубилалтануудые бэелүүлжэ байһан революционно хүсэнүүдые толгойлһон агуухэ революционерэй, коммунистын һургаал болон ажал хэрэгүүдтэ дахин дахин хандадаг юм.

Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа, совет арад, социалис оронуудай арадууд, уласхоорондын хүдэлмэришэн анги, бүхы түрүү хүн түрэлтэн гениальна ухаан бодолто хүнөөрөө үнэн сэдьхэлһээ омогорхоно. Ленин революцинуудай асари ехэ эрдэмтэ, байһан, эрдэм наукада революционер байһан, тиигэжэ тэрэ марксис теориие хүгжөөлгэдэ шэнэ шата нээһэн, марксизмын таһаршагүй бүхы хубиие — философиие. политическэ экономиие болон научна коммунизмые баяжуулһан юм.

Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа, совет арад, социалис оронуудай арадууд, уласхоорондын хүдэлмэришэн анги бүхы революционно тэмсэлшэд өөһэдынгөө хүсэнүүдые шалган харана, өөһэдынгөө ажал ябуулгын саашанхи хараа шэглэл ба зорилгонуудые тодорхойлно, эб найрамдалай, демократиин, социализмын түлөө тэмсэлдэ дайшалхы нэгэдэлээ бэхижүүлнэ.

ска ба социалис ёһоор хүгжэхын түлөө хүдэлмэришэн ангиин тэмсэл хадаа бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай болоһон байна. Марксын, Энгельсын хэлэһэнэй ёһоор, Росси Европодохи революционно хүдэлөөнэй түрүү отряд болоһон байгаа.

Обществын гол революционно хүсэн байһан хүдэлмэришэн анги бэеэ тойруулан бүхы мүлжүүлэгшэдые жагсаажа, хаанта засагта, буржуазида эсэргүү тэмсэлые бүри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байгаа. Промышленна районуудай томо предприятинуудта нэгэдүүлэгдэһэн пролетариат марксис партиин хүтэлбэри доро революционно ёһоор хагуужаха баян һургуули гарана. Ангиин хурса тэмсэл соогуур реформис ёһоной, мүн бусад хорото нүлөөнүүд усадхагдана, дэлхэйн пролетариадай дүй дүршэл, революционно ёһо заншалнууд ашагтайгаар хэрэглэгдэнэ.

Россин пролетариат политическэ тэмсэлэйнгээ түрүүшын алхамһаа сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй научна теори болохо Марксын ба Энгельсын һургаалда түшэглэжэ шадаха байгаа. Россида марксизмые халан абаха, хэрэглэхэ үндэһэ һуури, тэрэнэй социально-экономическа хүгжэлтөөр, ангиин зүришэлдөөнүүдэй хурсадалгаар, таряашадай восстанинуудһаа, А. Н. Радищев болон декабристнуудай, А. И. Герцен, Н. Г. Чернышевский болон жарадад онуудай бусад демокрадуудай, 19-дэхи зуун жэлэй далаад онуудай революцинно народнигуудай ажал ябуулгаһаа үндэһэлдэг революционно ёһо заншалаар бэлдэгдэһэн байгаа.

1. В. Плеханов толгойлогшотой Россин түрүүшын марксистнууд наяад онуудаар марксис үзэл суртал дэлгэрүүлхэ талаар эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулжа эхилээ һэн. Революционно интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэд гэгээрэл, мэдэрэл ехэтэй хүдэлмэришэдтэй суг хамта марксизмын үзэл сурталые пролетарска хүдэлөөнэй дунда нэбтэрүүлдэг болоо һэн.

Научна социализмые хүдэлмэришэнэй олониитын хүдэлөөнтэй нэгэдүүлһэн, шэнэ эрхэ байдалда марксис теориие хүгжөөһэн, тэрэниие социалис революциин ба социалис байгуулалтын бодото байдалда бэелүүлһэн габьяа Ленин толгойлогшотой большевигүүдэй партида хабаатай юм.

2. Социалис революциин хэрэгэй амжалтын шиидхэхы эрхэ нүхэсэлые хүдэлмэришэн ангиин революционно парти байгуулга, бэхижүүлгэ мүн гэжэ Ленин тоолодог һэн. Пролетариадай парти болбол «Россие шэнэдхэн хубилгажа» шадаха хүсэн түгэс зэбсэг мүн гэжэ тэрэ харадаг һэн.

Партиие байгуулхын урда тээ Ленин асари ехэ үзэл сурталай, теоретическэ ажал хээ, жэжэ буржуазин народническа. социализм шүүмжэлээ, реформис ёһоной болон бусад оппортунис хэлбэрилтэнүүдтэ эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэл хээ һэн. Иимэ сэбэрлэлгын хүдэлмэригүйгөөр сүлөөрэлгын хүдэлөөнтэй марксизмые холбон нэгэдүүлхэ, пролетариадай бэеэ даанги ангиин хараа шэглэл батадхан бэхижүүлхын аргагүй байһан.

Большевигүүдэй парти—шэнэ түхэлэй парти—байгуулга Россидахи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ марксис, бодото революционно шэглэлэй илаһаниие тодорхойлоо һэн. Уласхоорондын социалис хүдэлөөнэй түүхэдэ түрүүшынхеэ хүдэлмэришэн ангиин партиин программа соо пролетариадай диктатурые тогтоохо гэһэн эрилтэ бэшэгдэһэн юм. Шэнэ общество байгуулхын тула пролетариадай диктатура заатагүй тогтоохо гэһэн һургаал теоретическэ талааран Маркс, Энгельсээр баримталан гэршэлэгдэһэн, һүүлээрнь Ленинээр бүхы талаһаа үндэһэлэн баримталагдаһан байгаа. Хаанта засагта эсэргүү, капитализмда эсэргүү Россин пролетаирадай, революционно олониитын тэмсэлые парти толгойлоо һэн.

Революционно хүдэлөөнэй туйлай ехэ дүй дүршэл согсолжо, Ленин шэнэ түхэлэй пролетарска парти тухай бүрин түгэс һургаал зохёогоо. Ленинэй бодолоор, парти болбол пролетариадай манлай байха, тэрэнэй эмхидхэгдэмэл отряд байха, политическэ эмхидхэлэй эгээн дээдэ шатань байха байгаа. Тэрэ хадаа хүдэлмэришэн ангиин бэеэ тодорхойлходо, бүхэдэлхэйн-түүхэтэ үүргэеэ мэдэржэ, бэелүүлхэдэнь туһалха уялгатай байгаа. Революционно теоригүйгөөр революционно хүдэлөөн дэлгэрхэгүй, имагтал түрүү теорёор зэбсэгжэһэн парти түрүү тэмсэлшын үүргэ дүүргэжэ шадаха гээд Ленин онсолон тэмдэглэдэг һэн.

Партиие арсалдаанай клуб болгохо, фракци болон бүлэглэлнүүдэй ямар нэгэн холисо болгохо гэһэн һэдэлгэнүүдые В. И. Ленин, большевигүүд шууд буруушааһан. Тэрэнэй зэргын эбдэршэгүй жагсаалые, тэрэнэй нэгэдэлые һандаргааха, булад шэнги хатуу журамыень һуларуулха зорилгоор хэгдэһэн ябуулгануудые хэжэ огто болохогүй—энэ ушар партиин хүсэнэй шиидхэхы эрхэ нүхэсэл мүн гэжэ Ленин, большевигүүд тоолодог һэн.

Большевигүүдэй парти болбол үнэн сэхэ пролетарска интернационалистнуудай парти болгогдон байгуулагдаа, ургаа. хүгжөө. Үзэл сурталайнгаа, байгуулалтынгаа, ажал ябуулгынгаа шэнжэ шанараар тэрэ хадаа гүнзэгы интернациональна юм. Олон национальна ороной пролетариадые өөрынгөө зэргэдэ нэгэдүүлжэ. большевигүүдэй парти байгуулагдаһан сагһаа хойшо уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй дайшалхы отряд, тэрэнэй таһаршагүй хубинь болоһон байна.

Хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлэй зэбсэг болон арга дүрые зохёолго, нарижуулан һайжаруулга, партиие революционно стратеги болон тактикаар зэбсэгжүүлгэ хадаа Ленинээр толгойлогдоһон большевигүүдэй шиидхэһэн орёо ехэ зорилгонууд болоно. Ленин пролетариадай дайшалхы шадабаритай парти эмхидхэхые шууд сэхээр хүсэдэг байгаа. Тэрэ хадаа II Интернационалай партинуудай оппортунис ябуулгануудые шууд сэхээр элишэлдэг бэлэй. Тэдэ партинууд социальна реформын партинууд удаа дараалан болодог, буржуазна обществын политическэ гуримда ородог партинууд болодог һэн, өөһэдынгөө ажал ябуулгые нюуса бэшэ, ехэнхидээ парламентын аргаар, хизаарладаг һэн. Большевигүүд нюуса ба нюуса бэшэ, парламентын ба парламентын бэшэ, зэбсэгтэ ба зэбсэггүй тэмсэлые зүбөөр зохилдуулан ябуулха ульгэр жэшээ харуулаа, оршон байһан эрхэ байдалда тэмсэлэй эдэ арга дүрэнүүдые шадамар һайнаар хэрэглэдэг һэн. Большевигүүд реформын түлөө тэмсэлһээ арсадаггүй һэн, харин энэ тэмсэлые, мүн бүхы ажал ябуулгаяа революцида бэлэдхэхэ зорилгодо шэглүүлдэг һэн.

Марксис партиин амжалтатай ажал ябуулгын, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хүгжэлтын ба илалтын зайлашагүй эрхэ нүхэсэл хадаа хоёр тээшэнь—баруунай ба «зүүнэй» оппортунизмда, ревизионизмда эсэргүү тэмсэл мүн гэжэ Ленин тоолодог бэлэй.

Өөрынгөө революционно ажал ябуулгын бүхы үе соо Ленин научна социализмда харша үзэлдэ, марксизмын тугаар бэеэ халхалһан шэглэлнүүдтэ эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэлшэ байһан юм. Тэрэ хадаа «легальна марксистнууд» ба «экономистнуудай» реформизмын буржуазна-либеральна шэнжые тодорхойгоор шүүмжэлһэн юм. Марксизмын революционно гол ёһонуудые хамгаалжа, парти, Ленин меньшевизмдэ эсэргүүсэн эбсэшэгүйгөөр тэмсэдэг, уласхоорондын оршом дээрэ баруунай социалис удамаршадай оппортунизмые эрид шангаар шүүмжэлдэг һэн. Меньшевизм—Россин хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй дунда эгээн аюултай оппортунис шэглэл байгаа. Мүн Ленин жэжэ буржуазин «хэ-тэрхэй революционно ябуулгые» шууд сэхээр буруушаадаг һэн. Энэ шэглэл ангиин тэмсэлэй бодото эрхэ байдалые тоодоггүй, политическэ балмад ябуулгануудта пролетариадые түлхидэг. хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе диилдэхэ ушарта хүргэхэ аюул тохёолдуулдаг бэлэй.

Большевик партиие байгуулга Россин ба уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ шэнэ шата нээгээ. Пролетариат түрүүшынхеэ түүхын шэнэ эрхэ байдалда социальна талаараа сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлыень амжалтатайгаар хүтэлбэрилжэ шадаха эмхидэлтэй болоһон байна.

3. Капитализмын империалис шатадаа орохо ба пролетариадай хүдэлөөнэй олониитын болоһон үе сагта марксис теориие саашадань хүгжөөхэ, түүхын шэнэ эрхэ байдалда тааруу революционно стратеги ба тактика зохёохо эрилтэ табигдана.

Россин экономическа бодото байдал ба дэлхэйн капитализмын шэглэлые жэшэн, Ленин болбол «Россидахи капитализмын хүгжэлтэ» гэжэ ехэ зохёол дотороо хото болон хүдөөдэхи социально-экономическа хёморооной улам хурсадажа байһые харуулһан, общество доторхи ангиин бүридэлэй хубилалтануудые бүхы талаарнь шэнжэлһэн. буржуазно-демократическа, социалис революцинуудта пролетариадтай нүхэсэхэ бодото союзнигуудые элирүүлһэн юм. Революциин гол хүсэн бологшо хүдэлмэришэн ангиин хажуугаар, революционно тэмсэлдэ таряашадай шухала үүргэ дүүргэхэ байһые Ленин үнэншэмэ тодоор харуулаа.

Ажалша таряашад өөһэдынгөө байдалай үндэһөөр помещигүүдэй газар эзэмдэлгын гуримые үгы хэхын түлөө тэмсэдэг байһанай үндэһөөр, буржуазно-демократическа революци хэлгые, мүн капиталай засаг унагаалгые шухалада тоолодог байһан, юундэб гэхэдэ, социализм лэ аграрна асуудалые үндэһөөрнь шиидхэжэ шадаха юм гэжэ В. И. Ленин тодоруулаа бэлэй. Ленин дэлхэйн аграрна капиталис хубилалтын гол шэглэлнүүдые, хүдөө тосхоной ангиин талааараа хубааралгые шэнжэлһэн, таряашадай элдэб хубинууд тушаа революциин элдэб шатануудта хүдэлмэришэн ангиин ямараар хандаха байһые тодорхойлһон, аграрна асуудалаар түгэс теори, программа зохёоһон юм.

Ленин «Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика» гэжэ ном соогоо, мүн ондоошье зохёолнууд дотороо 1905 оной ородой революциин ба Европодохи хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй дүй дүршэлые шэнжэлһэнэй үндэһөөр. пролетариат саашадаа сүлөөлэлгын тэмсэлдэ хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэдэг болохо. буржуазно-демократическа революциин үедэ бүхы таряашадтай холбоо барисаа байгуулһан пролетариадай ударидахы үүргэнь социалис революциин үедэ хүдөө нютагай үгытэйшүүлтэй, хото ба хүдөөгэй бүхы дарлагдаһан зонтой холбоо барисаа байгуулһан пролетариадай хүтэлбэрилхы үүргэ болон хүгжэхэнь шухала гэжэ тодоруулһан байгаа. «Демократическа революциһаа мүнөө социалис революцида... дамжан орожо эхилхэмнай. таһалгарягүй революци хэхые шухалада тоолонобди. Хахад замдаа зогсохогүйбди» гэжэ Ленин мэдүүлһэн юм. (11-дэхи том, 222-дохи нюур).

Энэ тобшололынь социал-демократическа хуушанай хараа бодолой буруу элишэлһэн байна. Тэрэ хараа бодолой ёһоор хадаа буржуазна революциин һүүлээр капитализмын зонхилхо удаан үе саг эхилхэ ёһотой байгаа. Империализмын үедэ демократическа ба социалис зорилгонуудые шиидхэлгэ дүтэрхы болоо, иимэ оршон байдалда демократиин ба социализмын түлөө тэмсэхын тула дундуур шалалтай зонтой пролетариадай холбоо барисаа байгуулха политика онсо удха шанартай болоно гэжэ Ленин заагаа һэн. Ленинэй ингэжэ урилшалан хэлэһэнэй зүб байһые Россидахи, мүн бусад оронуудтахи революционно ябуулгануудай хүгжэлтэ лаблан баталаа.

Ленинэй түүхэтэ габьяань юуб гэхэдэ, империализм тухай научна теори гаргаһан. империализмын удха шэнжые. зүришэлдөөнүүд болон гурим ёһонуудые шэнжэлһэн байна «Империализм хадаа капитализмын дээдэ шата мүн» гэжэ ном соогоо, мүн бусад зохёолнууд дотороо империализмые шэнжэлһэн Ленинэй тодорхойлго К. Марксын «Капиталай» суртал бодолойнь үргэлжэлэл, саашанхи хүгжэлтэнь болоно. Капитализмын монополис шатань тэрэнэй һүүлшын шата, социалис революциин болуутай байһан үе мүн гэжэ Ленин тодоруулаа һэн. Дэлхэйн түүхын шэнэ үеые бүхы талаарнь шэнжэлһэнэй үндэһөөр, империализмын үедэхи революционно хүдэлөөнэй асари ехэ арга боломжотой байһые тодорхойлхо аргатай болоо.

Империалис шатадаа ороһон капитализмын экономическа ба политическэ хүгжэлтынь тэгшэ бэшэ байха тухай ёһо гуримые Ленин элирүүлээд байхадаа, элдэб янзын оронууд социализмда нэгэн доро орохогүй, империализмын фронтынь хүгжэлтэ ехэтэй орон дотор заабол һандаагданшьегүй байжа магад гэһэн тобшолол хээ һэн. Энэ тобшололынь марксис эрдэм наукын шэнэ тодорхойлго байһан. Энэнь шэнэ байгуулалтын илаха арга боломжо тухай ойлгомжые үндэһөөрнь хубилгаа, Россин ба уласхоорондын пролетариадай үмэнэ саашанхи тэмсэлэй эли тодо арга боломжые элирхэйлжэ үгөө. Ленин бүри тиихэдэ нэгэ гү, али хэдэн орон дотор социализмын илаһанай үндэһөөр ниитын хүгжэлтэдэ гол шэнжэнүүдэй үзэгдэхые, дэлхэй дээрэхи хоёр ондоо байгуулалтын зайлашагүй зүришэлдэн тэмсэхэ байһые уридшалан мэдэһэн юм.

Ленин национальна асуудалые түүхын шэнэ оршон байдалда таарууганар, бүхы талаарнь тодорхойлһон. пролетариадай ангиин тэмсэлые национальна дарлалта үгы хэхын түлөө тэмсэлтэй холбон нэгэдхэхэ, социализмын түлөө тэмсэлые дарлагдан богоолшологдожо байгаа арадуудай империализмда эсэргүү. сүлөөрэлгын тэмсэлтэй холбон нэгэдхэхэ хараа бодол тодорхойлһон, баримталан тайлбарилһан юм.

Түүхэдэхи хүгжэлтын шэнэ шэнжые. марксис онол аргые бүри нарижуулха, үзэл сурталай талаар тэмсэлэй зорилгонуудые тайлбарилан ойлгохо шухала болоһон ушар философиин имагта шухала асуудалнуудые гүн гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ эрилтэ большевигүүдэй партиин, тэрэнэй вождиин үмэнэ табиһан байна. Ленинэй «Материализм ба эмпириокритицизм», «Философские тетради» ба бусад зохёолнууд диалектическэ, историческа материализмда хабаатай Маркс. Энгельсын зохёолнуудай хараа бодолые улам хүгжөөһэн, баяжуулһан байха юм. Ленин хадаа Марксын. Энгельсын һүүлээр сугларһан эрдэм наукын шэнэ асуудалнуудые шэнжэлхы ухаанай үндэһөөр тайлбарилһан, марксизмын суртал бодолой ба онол аргын гол ёһонуудые хамгаалһан, хүгжөөһэн. идеалис ба метафизическэ хараа шэглэлнүүдые эрид шууд шүүмжэлһэн байна.

Материалис диалектикые Ленинэй саашадань шэнжэлэн хүгжөөһэниинь. диалектическэ материализмые. естествознани ба философиин холбоон тухай тэрэнэй хараа бодолые тайлбарилха теориин асуудалнуудые шэнжэлһэниинь шухала удхатай юм. Ленин тэрэ үеын хамагай түрүү гүн бодолто байһан. тиихэ сагай естествознаниин туйлалтануудые научна асари ехэ революциин эхин мүн гэжэ мэдэһэн. байгаалиие шэнжэлэгшэ агуухэ эрдэмтэдэй үндэһэн шухала тодорхойлолтонуудай революционно ушар удхые элирүүлэн, философско ёһоор согсолжо шадаһан байна. Ленин естествознаниин гол һалбаринуудтахи «гол ёһонуудай һандаралгын» үедэ шэнжэлхы ухаанай шэнэ ойлгомжонуудые философско сэсэн мэргэнээр тодорхойлон тайлбарилаа бэлэй. Материин бараглашагүй тухай Ленинэй бодомжо естественно-научна ухаан мэдэрэлэй гол ёһо гурим болонхой.

(Үргэлжэлэлынь удаадахи номерто гараха)

В. И. Ленин—шэнэ түхэлэй пролетарска партиие байгуулагша, социалис революциин теоретик ба вождь

ба 20-дохи зуун жэлнүүдэй уулзалга дээрэ дэлизм өөрынгөө һүүлшын, империалис шатада ороо измһаа революционно ёһоор социализмда оролго лтын шухалын шухала эрилтэ болоо. Бүхы дэ хубилалтын шата ерээ. Хүниие хүнэй мүлжэхэ хахын түлөө, ниитын бүхы ажабайдалые үндэн хубилгахын түлөө тэмсэлые толгойлхо үүргэ шадаха социальна хүсэн—уласхоорондын пролен байна. Энэ агуухэ үүргэ бэелүүлжэ эхилхэ хүнэй байгуулһан большевигүүдэй партиин хүтэлсин отрядта тудаһан байна. Марксын, Энгельсын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ажал ябуулгые согтариадай тэмсэлэй болон эмхидхэлэй шэнэ арга дү ленинизмээр зэбсэгжэхэдээ, уласхоорондын хүдэл теоретическэ хүсэн түгэс зэбсэгтэй болсо, бүхы өөгдэһэн үзэл сурталтай, революционно ажал эбтэй болоо.

Росси XX зуун жэлэй эхиндэ дэлхэйн империализмын зүрилдөөнүүдэй гол газарынь байһан. Тэрэ сагай дэлхэйдэ хабаатай бүхы социально-экономическа зүрилдөөнүүд эндэ байһан гэбэл: ажал капитал хоёрой хоорондохи, хүгжэнги капитализм ба феодально-крепостническа горитойхон үлэгдэлнүүдэй хоорондохи, хүгжэнги промышленна районууд ба гээгдэнги заха хизаарнуудай хоорондохи зүрилдөөнүүд. Эдэ зүрилдөөнүүдые хаанта засагай политическэ үзэл бодолой, национальна дарлалтын гурим бүри ехээр хурсадхаһан байна. Ороной үмэнэ табигдаһан социальна асуудалнууд: помещигүүдэй дарлалтые усадхалга, ажалшадые капиталис богоолшолгоһоо, национальна дарлалтаһаа сүлөөрүүлгэ, социалис ёһоор шэнэдхэхэ хэрэг бэелүүлгын шухала болоод байһан ушар—эдэ бүгэдэ, мүн бусад ондоошье гүрэнүүдэй үмэнэ табигдаһан гол асуудалнууд болоод байгаа.

Росси монополис хэмдээ хүгжэн орожо байһан капитализмын дунда зэргын хүгжэлтэтэй орон байгаа. Россин бодото байдалай шэнжэ шанар гэбэл: диилэнхи олон хүдөөгэй хүн зонтой аграрна орон байха зуураа, тэрэ хадаа промышленна үйлэдбэриингөө талаар томо байһанаараа, хүдэлмэришэн ангиин революционно эмхидэл ехэтэй байһанаараа эрид илгардаг байһан юм. Дэлхэйн томо оронуудай нэгэн болохо Росси империалис бүлэгүүдэй хоорондоо зүришэлдэхэ ябалалдань заатагүй хабаадалсадаг байһан юм, тиихэ зуураа, хүгжэлтэ ехэтэй капиталис гүрэнүүдһэ дулдыдадаг заншаал һэн. Ородой соёл культура, литература, искусство болон наукын классическа ульгэр жэшээнүүдые үгэдэг байгаа, тиихэ зуураа, ороной хүн зоной гурбанайнь дүрбэн хуби үзэг бэшэг мэдэхэгүй байһан.

Россин хаанта засаг помещигүүд болон буржуазин толгойлогшод ниитын харилсаануудай түүхээр үмхирэн һалаһан гуримые тэрэ зандань байлгахые һэдэдэг бэлэй. Буржуазин болон помещигүүдэй байгуулалтада эсэргүү тэмсэлдэ капиталаар зэрлиг муухайгаар мүлжэгдэжэ байһан хүдэлмэришэд, помещигүүдэй дарлалта доро тулижа байһан таряашад, национальна заха хизаарнуудай мүлжэгдэн дарлагдажа байһан арадууд бодожо байгаа. Росси дэлхэйн империализмын байгуулалтадахи эгээл һула гэнжэнь байшоо. Иимэ эрхэ байдалда оронойнгоо демократиче-

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Ф. Ф. МАЖАРОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

урын зургаануудта удаан саг соо. һайнаар хүйнь түлөө, мүн 60 наһатай болоһонтойнь да, юрэнхы хиналтын талаар Буряадай АССР-эй туһалагша нүхэр **Фадей Федотович Мажаровые** ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэотаар шагнаха.

АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **А. ХАХАЛОВ.**

АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **К. МАСЛОВ.**

, Соведүүдэй байшан.

декабриин 22.

СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ
ХУУЛИ

Элүүрые хамгаалга тухай ССР Союзай ба Союзна республикануудай хуули гаргалгын үндэһэ һууринуудые баталха тухай

Совет Социалис Республикануудай Союзай Верховно Совет **иигэжэ тогтообо:**

Статья 1. Элүүрые хамгаалга тухай ССР Союзай ба Союзна республикануудай хуули гаргалгын үндэһэ һууринуудые баталха, тэдэниие 1970 оной июлиин 1-һээ хүсэндэнь оруулха.

Статья 2. Элүүрые хамгаалга тухай ССР Союзай ба Союзна республикануудай хуулиин үндэһэ һууринуудые хүсэндэнь оруулха гурим тогтоохыень ба ССР Союзай хуулиие үндэһэ һууринуудтайнь тааралдуулхые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ даалгаха.

Статья 3. Союзна республикануудай хуулинуудые элүүрые хамгаалга тухай ССР Союзай ба Союзна республикануудай хуулинуудай үндэһэ һууритай тааруу болгохыень союзна республикануудай Верховно Совედүүдтэ даалгаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1969 оной декабриин 19.

ПАРТОРГАНИЗАЦИНУУД МЭДЭЭСЭНЭ

СУГЛААНАЙ ҺҮҮЛЭЭР

Хабарай тарилгада ашаглагдаха трактор болон элүүрилгын зэр зэмсэгүүдэй заһабариин алишье отделенидэ мүнөө болотороо эхилээдүй, урда баталагдаһан заһабарилгын графигайнь саарһан дээрээ үлэшэһэн тушаа Хүрбын совхозой **отделениин партийна** [illegible] организациин хамтын суглаан дээрэ шанга хөөрэлдөөн болоо һэн.

Тэрэ суглаан дээрэ элирхэйлэгдэһэн ехэ дутагдалые дары усадхаха, техникэ заһабарилгые хурдадхаха зорилгоор тусхай хэмжээ ябуулганууд хараалагдаба. МТМ-дэ заһабарилгын хэдэн узелнууд эмхидхэгдэжэ, тэндэ хүдэлдэг механизаторнуудые хүтэлбэрилхөөр бэрхэ хүнүүд табигдаа, заһабарилгын хүдэлмэриие дүүргэхэ болзор тодорхойлогдоо. Гадна заһабарилга дээрэ ажаллажа байһан механизаторнуудай дунда ниитэ-ойлгуулгамжын хүдэлмэри ябуулжа байха хүнүүд томилогдоо.

Партийна суглаанай абаһан шиидхэбэри мүнөө һайнаар дүүргэлтэ боложо эхилээ.

Ж. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ

Хорнин аймаг.

ҮБЭЛЭЙ ҮЕДЭ ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 1250 КИЛОГРАММ ҺҮНЭЙ ТҮЛӨӨ!

ҺААЛИШАДАЙ ХҮСЭЛ

Эндэхи һаалишад ажалдаа түйлаһан амжалтаараа аймаг дотороо суурхадаг болоһоор үнинэй. Урданиь юрын гүүртэ байһанаа, малайнгаа үүлтэр һайжаруулжа эхилһэн сагһаа хойшо совхоз дотороо түрүү һуури эзэлжэ эхилһэн түүхэтэй. Зургаан жэлэй саада тээ һэн. Тэрэ үедэ зоотехнигээр хүдэлмэрилһэн, мүнөө тус гүүртые даагша Бато Дашиевич Мижитов Пензенскэ областьһоо симментал үүлтэрэй 120 гунжа асарба. Түрэхэ дүтэлһэн эдэ үхэрөө ажалша бэрхэ гэжэ алдаршаһан Алташын адагай һаалишадта даалгаһан юм. Холоһоо асарагдаһан малынь уданшьегүй түрэжэ, туталнуудынь тэмдэглэгдээд, һайн харууһан дээрэ түлжүүлэгдэжэ эхилээ.

1963 ондо гараһан туталнуудайнгаа бүдүүн үнеэд боложо эхилхэдэнь, Алташын адагай һаалишад бүхы аймагайнгаа һү һаалиин зуугаад гүүртэнүүдэй эрхимүүдэйнь нэгэн гэжэ тоологдодог болобо. Эхилһэн ажалайнгаа захада заатагүй хүрэхые оролдодог, абаһан уялгаяа дүүргэхын тула жэлэй дүрбэн сагта эршэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилдэг эндэхи һаалишад уданшьегүй аймаг дотороо суурхаба. 1966 оной эсэстэ энэ гүүртын һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1936 килограмм һү һаажа, аймаг дотороо түрүүшынхеэ эрхимлэһэн юм. Нёдондо энэ дүнгөө 2634 килограмм хүрэтэр дээшэлүүлээ.

Богонихон болзор соо иимэ ехэ амжалта туйлахань тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ байгаа. Харин гансахан үнеэдэй хүхэ шөбтороод лэ байдаггүй, мүн фермынгэ бүхы ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг хадаал, тус фермын һаалишад амжалтаһа жэл ерэхэ бүри арьбадхана бшуу. Һү һаалиин болон бусадшье ажалайнь шухала дүнгүүд һайн. Һүүлшын табан жэлэй турша со зуун үнеэн бүриин 90 туталһаа доошо түлжүүлнэгүй. Гүүртэ дээрэхи зоотехническэ тээ бүридхэлыньшье жэшээ абамаар. Ариг сэбэрэй талааршье республикын түрүү гүүртэнүүдһээ дутуугүй.

Аймагай Соведэй гүйсэдкомой, КПСС-эй райкомой дамжуулгын Улаан туг табан удаа барижа байһан Алташын адагай һаалишад байгша оной 11 һара соо үнеэн бүридэ 2690 килограмм һү һааба. Үнеэн бүриһөө ноябрь соо һааһан һүниинь 166 килограмм болоо. Тус гүүртын һаалишад жэлэйнгээ түсэб ноябрь соо дүүргэһэн байгаа. Эдэ амжалтануудыень хараада абажа, КПСС-эй райкомой бюро, аймгүйсэдком ооһэдынгөө шиидхэбэреэр дамжуулгын Улаан туг Алташын адагай коллективтэ зургаадахяа үлөөгөө.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоод, шармайн ажаллажа байһан Алташын адагай малшадай дунда эндэ һая ехэхэн хөөрэлдөөн болоо. Илангаяа мүнөө жэлдэ, үбһэ тэжээлэй хомор сагта, адууһа малаа һайнаар ондо оруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ тухай асуудал тодорхойгоор хэлсэгдээ.

— Хоорондоо социалис ёһоор мүрысэн ажаллаһанайнгаа ашаар һү һаалияа дээшэлүүлжэ шадана гээшэбди. Багша Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэйнь ойн хүндэлэлдэ мүрысөөндэ оролсожо, Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой, Яруунын совхозой малшадай гаргаһан үүсхэл һайшаан дэмжэхэ ёһотойбди. Үбэлжэлгын долоон һарада үнеэн бүриһөө 1200 килограммһаа доошо бэшэ һү һааха арга боломжотойбди, оролдохошье уялгатайбди,—гэжэ гүүртые даагша нүхэр Мижитов хэлэбэ.

— Үбһэ тэжээлээр хоморшье һаа, үүсхэл гаргаһан эдэ ажахынуудай һаалишадһаа дутахэ ёһогүйбди. Гүүртымнай үнинэй һаалишадай нэгэн Цырен-Дулма Улзытуева 11 һара соо үнеэн бүридэ 3350 литр һү һаагаа, би 3170 литр һаагааб. Залуу һаалишадаймнай ажал хэрэг мүн лэ һайн,—гэжэ КПСС-эй райкомой гэшүүн, энэ гүүртын һаалишан Ч. Ирдынеева мэдүүлбэ.

Абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө бүгэдөөрөө оролдожо байһан һү һаалиин тус гүүртын коллективэй һанаһандаа хүрэхэнь, һарбайһанаа абахань дамжаггүй.

Г. АБАГАЕВ,
КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой инструктор.

Н. ДАМБАЕВ,
манай корреспондент.

«Авангард» совхоз.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой ахалагша хонишон нүхэр Раднаев энэ жэлдэ харууһалдаг зуун толгой эхэ хонин бүриһөөнь 99 хурьга абажа түлжүүлһэн байна. Дүй дүршэлтэй хонишон малайнгаа үбэлжэлгэдэ эртээнһээ эхилжэ һайнаар бэлдэээ. Намарай үедэ хониндоо поли дээгүүр бэлшээжэ һайнаар таргалуулһан, хото хорёогоо саг болзортонь заһабарилһан байна. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг отарын хонишод 1970 ондо хонин бүриһөөн хурьга абажа, хонинһоо 3,2 килограмм ноохо хайшалхаар шиидэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон Раднаев. Хонидынь бэлшээридэ.
Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

ГАБЬЯАТА ЗООТЕХНИК

ХЭДЭН ЖЭЛ үнгэрбэ. Декабриин хуушаар гээшэ һэн ха. Чисаанын нэмжээ үргэн тала дээгүүр ябаган жабар тооһоржо, хүнэй хасар шэрүүнээр үрихэдэл гэнэ. Зүгөөр һанаһан хэрэгээ заабол хүсэлдүүлхэ гэһэн бодол минии сэдьхэлдэ түрэнхэй, хүйтэнтэй үһэрилдэһэн мэтэ алхамаа түргэдүүлэн, томо байшан гэр тээшэ тэгүүлэн ябаа һэм.

Ороходомни гэрэй эзэн эхэнэр столдоо юумэ бэшэжэ һууһанаа бодожо ерэбэ. Олон жэлдэ харалсаагүй байһан дээрэһээ саг зуура урда урдаһаа хараад зогсошобобди. Юундэб гэхэдэ, хорёод жэлэй саана энэ эхэнэр манай багша байһан юм. Тиихэдэ дайн һаяхан дүүрэнхэй, хүндэ хүшэр саг байгаа. Долгор Намжиловна Намжилова Хэжэнгын дунда һургуулида буряад хэлэ заадаг һэн. Маанадые үзэг бэшэгтэй болгохын тула хэды ехэ оролдолго гаргадаг байһыень хожом ойлгоһоноо би мүнөө һанаандаа оруулан, багшаяа хаража байбаб.

Энэ бүлэ нютаг зондоо ехэ хүндэтэй юм. Долгор Намжиловна Чисаанын дунда һургуулида багшалһаар үнинэй. «РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багша» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Харин тиихэдэ нүхэрынь—Даши-Пунсык Дарижапович Хэжэнгын аймагай мэдээжэ зоотехнигүүдэй нэгэн, «Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник» гэһэн нэрэ алдарта баһал хүртэнхэй. Харин би мүнөө багша тухайгаа бэшэхэеэ һананагүйб. Оло дахин энэ хүн тухай бэшэгдэһэн байха.

— Мүнөөдэр Хүлхисөөнһөө хонишодтоо трактораар үбһэ асарха зон һэмди гээд, харанхы үглөөгүүр гараа һэн. Тиишэл ошожо болоо хаш. Нэгэ үдэр гэртээ һуужа шадахагүй хүн гүб даа. Гайхахаяашье болишоо агшаб,— гэжэ Долгор Намжиловна юрэ дуугаржа байгаа һэн. Теэд нээрээшье Даши-Пунсык Дарижаповичые бариха гээшэ түбэгтэй хэрэг. Энээн тушаа дэмы магтажа хэлэгдэнэ бэшэ. Би тэрэ ябахадаа уулзажа шадаагүй һэм. Харин хожомынь эдоол золгоо һэмди...

ҮНДЭР ХЭЭР мори соморхон хашабаа шаргада хүллөөд, тосхонһоо хойшоо зурыһан харгыгаар табилуулбабди. Хонидой түлэг түрэжэ байһан үе—январь һарын жабартай хүйтэн үдэр һэн.

Харгааһан гэжэ газарта оршодог Лума Дамшаева Даннима Дарибазаров хоёрой байрада хүрэжэ ерэхэдэмнай, тэдэ хонидоо эдеэлүүлжэ, тухагүй байбэ. Хурьгадай байра хуурай. Дун сагаан бишыхан амитад шэнгэн дуу таһалдуулангүй, тангаршаалдажа мэдэнэд. Хуһамаг соогуур шэлбүүһэн, дабһан, үбһэ, зеленко гэхэ мэтэ бии. Харин эхэ хонидой хашаа соо ороходо, бага шингтэйшэг шэнги.

— Һүниндөө хонидоо норгожо болохогүйл даа. Хуурайгаар хонуулхые оролдыт. Зун абтаха ноохон тухай мүнөө мартажа огто болохогүй,—гээд, зоотехник хонишодтоо ойлгуулан, ехэл даруухнаар хэлэнэ.

Шаргадаа һуугаад баруулжа ябахадаа:

— Гэмгүйл түл абаха байха. Манай бараг хонишодой тоодо эдэнэр ородог гээшэ. Энэ баруугаар муу һайн юумэнүүд байха даа,—гээд тэрэ намда сэхэ руунь хөөрөө һэн.

Баруун-Харгааһанда байрлаһан Дамбаева Даримын һүрэгтэ ерэхэдэмнай шахардуу байдал тохёолдоод байгаа. Эхэ хонид тамир тэнхээ муутай, хуһамаг соогуурнь хогшье үгы. Хурьгадай байра соо хүйтэн.

Зоотехнигэй досоо буруутажа, хонишон эхэнэрые яһалашье зэмэлээ, улайлгаа сайлгаашье. Тиибэшье дутуу дундануудаа хайшан гээд түргэн усадхаха тухайнь томоотой янзаар тоб байса хэлэжэ үгөөд, һүүлдэнь:

— Үглөөдэр шамда һайхан үбһэ трактораар асарха байха. Тэрээнээ ехэл нарилжа эдэюулээрэй. Тиихэдэ дархашуулые эльгээхэб. Өөрөө заажа, хамаг нүхэ һүбэнүүдээ бултыень бүтүүлүүлээд, дулаалуулаад табяарай. Зүгөөр хурьгадаа өөрынгөө гэмээр гарзалуулха болоо һаа, харюусаха саг ерэхэ гэжэ бү мартаарайгты,—гэхэдэнь, хонишон эхэнэр, тэрэнэй туһалагша тэрэ заагаашыень сээжынгээ оёорто бүхөөр лэ хадууҗа абаһан байха.

Бэшэ хонишодто хүрэжэ, ажал хэрэгтэйнь танилсаһанайнгаа удаа Баруун-Хоройн малшадта хүрэжэ ерээ һэмди. Эндэ совхозой түрүү хонишод Лиза Дашидондокова, мүнөө үедэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Роза Намжилова хоёр ажаллажа байгаа.

Хурьгадай һайнаар абтажа байһанда залуу басагад омогтой. Зоотехнигтээ һониноо бултыень хөөрэнэд, элдэб асуудалнуудые һуранад, хэжэ байһан юумынгээ буруу зүбыень лаблан абана.

Бусабабди. Дарижапов сэдьхэлээ ехэл ханангни шэнги. Тиимэ байгаашьегүйдөө аргагүй. Өөрынь туршалга хэжэ, шэнжэлэн үзэжэ байһан һүрэгүүд ха юм. Ноохоной шанар һайн болгохо, хонидой ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, хурьгадые хүйтэбэр байрада байлгажа түлжүүлхэ талаар туршалгын хүдэлмэриие эдэ хоёр һүрэгтэ ябуулжа байгаа бшуу. Эндэ амжагдаһан һайн дүнгүүд бусадай ажалда нэбтэрүүлэгдэдэг һэн. Иимэһээ зоотехник ба хонишод (Лиза Роза хоёрой) хоорондо ямаршье нюуса нөөсэ гэжэ үгы, нягта холбоо тогтоонхой байһан юм.

— Залуу зон аад, ехэ бэрхэ, шумууһан басагад юм. Хэһэн ажалынь тоолоно барашагүй. Би өөртөө найдаһан шэнги эдээндэ этигэдэгби,—гээд, тиихэдэ тэрэ хэлээ бэлэй.

МҮНӨӨ САГТА зоотехнигэй бэелүүлдэг үүргэ аргагүй ехэ гээшэ бэзэ. Тиимэл хадань, дээдэ эрдэмтэй залуу мэргэжэлтэд хүдөө нютагуудтамнай жэл ерэхэ бүри олон болоно. Гэбэшье зоотехник бүхэн өөрынгөө үүргые хүсэд дууһан харуулжа шададаггүйл муутай ха юм. Ехэнхи сагаа конторадоо барадаг, саарһанда даруулдаг, тоо бүридхэлөөр дашуурдаг заншалтай. Иимэ ушар ганса нэгэ үзэгдэдэг бэшэ даа. Харин Даши-Пунсык Дарижапов аяар 1935 ондо Красноярска хизаарай Рибынск хотодо зоотехническэ техникум дүүргэһэн дунда мэргэжэлтэй, наһатай болоһоншье һаа, өөрынгөө мэргэжэлдэ аргагүй дуратай, эдэбхи үүсхэлшэ хүн.

Техникум дүүргэһэнэй удаа Хорнин, Баргажанай, Эрхүүгэй областиин Эхирэд-Булгадай аймагуудта зоотехнигээр хүдэлжэ ябахадаа, залуу мэргэжэлтэ түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхые оролдодог, һонирхоһон асуудалаараа туршалга хэхээр бэеэ зэһэдэг һэн. Теэд өөрынгөө шэлэһэн мэргэжэлээр тэрэ үни хүдэлөөгүй, зоотехнигэйнгээ хүдэлмэриие удаан саг соо орхиһон юм. Тиигэжэ олон жэлдэ хүтэлбэрилхы тушаалда ябаа. 1955 ондо гуша мянгаһанай тоодо орожо, Загаһата тосхоной колхозой түрүүлэгшэ болоҗо ерэһэн намтартай. Тэрэнэйнгээ совхоз болоходонь, отделение эрхилэгшээр яһала хүдэлөөд, хожомынь өөрынгөө һайн дураар хуушан мэргэжэлээрээ хүдэлжэ эхилээ һэн.

Зоотехническэ эрдэмэй түйлалтануудта түшэглэн, ажахынгаа хонин ажалые хүгжөөхэ, малайнгаа үүлтэр һайжаруулха талаар Дарижаповай хэһэн ажал ябуулга нилээд горитой. Арбаад жэлэй саада тээ Загаһатын хонид гол түлэб нютагай үүлтэрэй байһан юм. Толгой бүриһөөнь арай шамай 2,5 килограмм ноохо хайшалжа абадаг бэлэй. Жэл бүхэндэ гэхээр хоёр мянга хүрэтэрөө хурьгад гарзалха. Саашадаа иигэжэ хонин һүрэгөө үдхэжэ яашье болохогүй гэжэ тэрэ ходо бодолгодо абтадагшье һаа, өөрөө гар хүрэхэ забдагүй ябаа. Харин зоотехник болоҗо хүдэлһөөр хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулхын тула оролдолгоёо одоол гаргажа эхилээ. Нэн түрүүн ноохонойнь шанарай зэргээр хонидоо хоёр бүлэг болгожо хубаагаа. Лиза Дашидондокова Роза Намжилова хоерто нарин ноохотой хонид үгтэбэ. Эдэ хонидоо үүлтэр һайнтай хусын үрөөр (искусственна аргаар) үрэжүүлгэ хэхэ пункт эмхидхэв. Тиихэ зуураа ондоо тээһээ һайн үүлтэртэ хусануудые худалдажа абаа. Тэдэнь жэл ерэхэ бүри үдэжэ, зуугаад толгойдо хүрэһэн гэхэ. Искусственна аргаар үрэжүүлгэ улам нарижуулагдаа. Түл абалга, хурьга түлжүүлгэ дээрэ шэнэ арга, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ захалаа. Эдэ бүхэниие хүсэндэнь хүргэхын тула зоотехник хонон үнжэн ябадаг бэлэй.

Шэнэ арга, дүй дүршэл хэрэглэжэ, түрүүшынь дүн туйлатар хэдэн жэл һубарин үнгэрөө һааб даа. Зарим нэгэшүүл «энээнһээнь ямар үрэ гарахань һэм» гэлдээдшье абаһан байха. Теэд Дарижапов анир гүйхэн лэ өөрынгөө һанаһан хэрэг үргэлжэлүүлжэл ябаха. Эсэсэй эсэстэ тэрээнэй зориһон хэрэг дэмы хосороогүй. Хонидынь хараа байса томо бэетэй болоо, ноохоной шэгнүүр дээшэлжэ, хурьгадай гарзалалга эрид хорожо эхилбэ. Жэшээлхэдэ, 1965 онһоо эхилээд ехэ хонидой толгой бүриһөө дунда зэргээр 3.350 килограмм ноохон абтаһан, зуун эхэ хонид бүхэнһөө 80 гаран хурьгад түлжүүлэгдэһэн байха. Намжилова, Дашидондокова, Дарибазаров гэгшэд 90—100 хурьга түлжүүлһэн, толгой бүриһөөнь 4—4.5 килограмм ноохо хайшалжа абадаг болоо.

Иигэжэ эрдэм ухаанай туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл нэтэрүүгээр ажал хэрэгтээ нэбтэрүүлэн, холын хараа бодолтойгоор хүдэлмэрилдэг зоотехнигтэ 1964 ондо «Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон юм.

ХОЁР ЖЭЛ үнгэрһэн хойно Даши-Пунсык Дарижаповичта баһа нэгэ баяр баясхаланта ушар болоо һэн. Долоон жэлэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ аша габьяатай байһанайнгаа түлөө Эхэ оронойнгоо үндэр дээдэ хайра—Ленинэй орденоор шагнагдаһан тухайгаа тэрэ нэгэ үдэшэлэн дуулаа бшуу. Сэдьхэл бодолынь гэнтэ доһолһон шэнги болоҗо, агшан дары элдэб юумэн тэрэнэй һанаанда орожо эхилбэ.

Юундэшьеб иимэ тэнсэлгүй баярта нэгэ ушарай үзэгдэхэдэ, үнгэрһэн үесын байдал, зобоһон тулиһан саг толгой соо ородог гээшэб. Даши-Пунсык Дарижапович энэ наһандаа элдэб хүндэ хүшэр үйлэ ушарнуудта нэгэнтэ бэшэ дайралдаһан хүн. Тэдээн сооһоо эгээл мартагдашагүй хоёр ушарые мүнөө тэрэ һанаандаа оруулаа[...] хайлажа һууба.

Нэгэдэхи ушарынь—[...] даата жэлнүүдэй ута ха[...] гын эрьедэхи гайхамшаг[...] даан. Сталинград. Эгээл[...] оной дууһаха үедэ юры[...] сэрэгшэ Дарижапов бом[...] хые түрүүшынхеэ хоёр [...] хараа, дарнин үнэр унш[...] шанхи дайшалхы замы[...] ута байгаа. Аюулта бай[...] дэ дахин оробошье, ам[...] гарасалдаха хуби заяат[...] Украинын үргэн талые[...] мыни ороод, һүүлдэнь [...] Чехословакиин, Австри[...] дайда дээгүүр сэрэгшэ [...] гаар дайлалдажа гараа. Австрида һэн. Хадху[...] шабын түмэрөөр хүрээл[...] һан концлагерьһаа элдэ[...] зобоһон тулиһан хүнүүд[...] лэлсэхэдөө, фашизмын х[...] лиг зашада айхабтараар [...] һэнээ, үзэн ядаһанаа от[...] даггүй. Тэрэ муухай [...] шабын түмэр хорёо хоёр[...] дэнь харагдажа байһанд[...]

Хоёрдохи ушарынь [...] дүүргээд, даагаяа һүүлд[...] но хэдэн жэлэй үнгэрөөд[...] өөрынь байдалда нэгэ то[...] раа һэн. Юун болоо һэм[...] хорото хардалгада дайр[...] шөөд оной һүүл багаар [...] хиналтын газарта абтаб[...] бшуу. Тэрэ үедэ иимэ [...] али олон үзэгдэһэн ааб [...] наһан соогоо сэхэ сэбэр[...] Дарижаповта тингэжэ то[...] хүндэ ушар тэрэнэй ар[...] лые тэсэшэгүйгөөр го[...] нниинь мэдээжэ.

Харин үнишье болоо[...] юумэ үнөөрөө, үнэгэ ма[...] гөөрөө» гэдэгтэл. харат[...] гааруулагдажа, Дарижапо[...] зарһаа мултарһан шуу. [...] гүн сээжынь оёорто үл[...] хын һорьбо мүнөөшье хү[...] дүүлхэй шэнги байдаг.

«Хүнэй наһан соо эл[...] ушардаг гээшэ ха. Би т[...] тада абтаад байхадаа, хэ[...] Ленинэй орденоор шагн[...] жэ һанаха байгаа гүб? Ү[...] мүнөө намда тиимэ [...] ушар тохёолдоод байна[...] наран, ээлжээтэ юртэмс[...] най иимэл юумэ ха юм [...] мүнөө тэрэнэй сэдьхэлд[...] иимэ һайхан бодолнуу[...] байба...

УРАГША ХОЙШОО [...] тосхоной гудамжаар [...] сэбэр бэетэй, үндэр томо [...] хан гэшхэлнэ. Һургуули[...] сооһоо «бутаран» гараһа[...] үхибүүд тэрэнэй хажууг[...] хэдөө, нэгэн доро бултаар[...] шэлнэ. Энэ Даши-Пунсы[...] пович Дарижапов — [...] АССР-эй габьяата зоот[...] ороной дээдэ хайра—Ле[...] деной кавалер, эдэ б[...] ерээдүйн жаргалта һайн [...] лай түлөө наһан соогоо [...] ябаһан, мүнөө сагай түр[...] болоһшо коммунистнууда[...] гээшэл даа.

Н. ГАЛДА[...]

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА ХЭР БЭЛДЭНЭТ?

САГ ОШОО, ШАМДАХААР БОЛ[...]

Колхоз, совхозуудай гол баялиг—газарые айхабтар нарин нягтаар, гамтайгаар, бодото эзэн ёһоор эдлэн хэрэглэхэ, үрэжэл, ашаг үрыень али болохоор дээшэлүүлхэ тухай Колхозникуудай гурбадахи бүхэсоюзна съезд дээрэ онсо анхарал хандуулагдаһан байна.

Энээнтэй дашарамдуулан, Яруунын аймагай ажахынуудта таряалан, сабшалангай ургасые эрид дээшэлүүлхэ, үрэжэлыень һайжаруулхын тула юун хэгдэжэ байһан тухай тогтожо хэлэхэ хүсэл түрэнэ.

Тус аймагай колхоз, совхозууд намартаа, илангаяа үбэлэй эхеэр, урин дулаан байһаниие һамбаашалан, таряалан, сабшалан дээрээ шадаал һаа ехэ хүдэлмэри хэхэ гэжэ оролдохо бэзэ гээд һанахаар бэлэй.

Мүнөө декабрь һара тэнгһээ холю үнгэрөөд байна. Теэд түбхын түрүүн наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри тон муугаар ябуулагдана. Декабриин 1-нэй мэдээгээр аймаг дотор таряалан дээрэ оройдоол 2626 тонно, сабшаланда—40811 тонно шэбхэ гаргагдаа гэхэ гү, али түсэбэй дүүргэлтэ 20 процентдэшье хүрөөгүй. Энэ һарын гараһанһаашье хойшо өөдэтэй юумэн хэгдээгүй. Илангаяа «Победа», «Дружба» колхозууд, Нисэнгын совхоз таряанайнгаа газарта наг шэбхэ зөөжэ эхилээшьегүй. Олонхи ажахынууд зарим һайн сабшалан дээрээ мүнөөнһөө утэгжүүлгэ бүри ехээр гаргажа, тусгаар шэбхэжүүлхэ, мүн модо, шулууень сэбэрлэхэ хүдэлмэри оройдоошье хэнэгүй. Сабшалан һайжаруулха тусхай отрядуудшье олонхи ажахынуудта мүнөө хүрэтэр бии болгогдоогүй.

Эрхим шанартай үрэһэн — үндэр баян ургаса абаха гол эрхэ нүхэсэлэй нэгэн гэдэг ааб даа. Тиимэ гэтэр аймаг соо бүхыдөө 66012 центнер үрэһэн бии гэхэ гү, али бүхы хэрэгтэй үрэһэ хүрэнгын оройдоол 47 процентынь хаагданхай нэрэтэй. Тиигээдшье тэрэниие сэбэрлэхэ, тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэри ёһоор урагшаа ябанагүй. Намарһаа хойшо яһала урин дулаан, зохид саг байгаашье һаань, бүхыдөө оройдоол 12503 центнер үрэһэн сэбэрлэгдээ. Зари[...] хынуудта үрэһэ сэбэрл[...] рилгын шанарта хүргэхэ [...] мэри бүришье аали [...] ябуулагдана. Жэш[...] «Дружба» колхоз бүхы [...] центнер үрэһэнэйнгөө [...] 760 центнерыень тарил[...] нарта хүргөөд байна.

Ерэхэ хабарай тарил[...] дэлхэ машина, трак[...] эртээнһээ һайнаар заһа[...] хаһа сагтань бэлэн бол[...] шэ айхабтар шухала. Те[...] гор заһабарилга баһал [...] хэгдэнэ гэхын аргагүй. [...] ажахынуудта байһан бүх[...] тракторнуудай 267-ниинь [...] баригүйгөөр хүдэлхөөр, [...] Тиихэдэ үшөө 216 тра[...] ехэхэн заһабари хэрэгтэй[...] доо тэдэнэй оройдоол 27 [...] рынь заһабарилагдаа [...] 247 плугуудай миил 22-[...] һагдаа. Харин «Юбил[...] Нарһатын совхозууд трак[...] шинануудаа заһабарилжа[...] доо эхилээшьегүй, һана[...] һууна. Энэмнай иихэ[...] зоборитой, ехэл шахарду[...] тохёолдоод байна.

Тэрэнһээ гадна, ажах[...] хабарай тарилгын үедэ [...] нуудые хоёр халаанда х[...] гэхэдэ, механизаторнууд [...] туу. Теэд тэдэниие һурга[...] тусхай кружок-һуралса[...] хэжэ, хүдэлжэ байһан [...] торнуудта агротехникы[...] заабарине шудалуулха, [...] лыень дээшэлүүлхэ [...] оройдоо тоогдоногүй.

Г. ТУБ[...]

ДҮРШЭЛТЭЙ МАЛШАН

«Коммунизмын зам» колхозой дүй дүршэлтэй малшан Доржо Раднаев 1968 ондо 150 толгой буруу, хашарагуудые даажа абаад, нэгыеньшье гарза гайда оруулангүй харууһалжа, зунай бэлшээриин үедэ хүбшэ гаража, мал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 817 граммаар нэмээжэ, тобиржуулан таргалуулһан байна. Тиин энэ намар 20 толгой малаа гүрэндэ тушааһан, 60 толгой томо хашарагуудые мал шахан таргалуулдаг гүүртэдэ дамжуулан үгэһэн байха юм.

Энэ жэлэй туталнуудые үлэһэн мал дээрээ нэмээжэ абаад, 148 толгой болгожо, нэгыеньшье гарзалуулангүй ондо оруулжа, багша Ленинэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахые шиидэн, мүнөө ажаллажа байнхай.

Б. ВАСИЛЬЕВ.

Захааминай аймаг.
Хужар тосхон.

БҮХЫ ДЭЛХЭЙ БЭЛДЭНЭ

• • •

...И. (ТАСС). В. И. Ленинэй ...алэй ойн һайндэрөөр бүхы ...н ажалшадай вождьдо зо...ан хүшөө Пловдивта нээг... 4 метр үндэр, бронзоор ...гдаһан В. И. Ленинэй ду...ннэй, Г. Димитровой нэ...тэ бульварнуудай золгол... талмай дээрэ табигдаха

...гариин мэдээжэ скульптор ...чев тус хүшөө бүтээжэ

• • •

...ЛИН. (ТАСС). Ажалшадай ... вождиин түрэһөөр 100 ... ойдо зорюулан, В. И. Ле... 80 шахуу ном, мүн тэрэ...жабайдал ба ажал ябуулга ... хөөрэһэн 80 шахуу ном ... хэблэн гаргагдаха юм. ...дай засагай жэлнүүдтэ ... Ленинэй 12 миллион хэ...м, Ленин тухай номууд хэб... гаргагдаа. ГДР-эй «Диц...» гэжэ политическэ хэблэ...зар гансаараа 50 тиимэ зо...блэн гаргаһан байна. Тэдэ...римаинин хэдэ дахин хэб... гаргагдаа.

...И. Ленинэй зохёолнуудай 40 ... суглуулбари немец хэлэн ... хэблэгдэн гаража, ГДР-эй ...тые ехэтэ һонирхуулаа. ... Ленинэй бэшэгүүдэй» ээл... хоёр боти, Ильичэй ажа... ба ажал ябуулга тухай со...торнуудай хэдэ хэдэн зо...уд мүн лэ Ленинэй ойн бая...рэр болотор гаргагдахаар ...эжэ байна.

• • •

...ЛИН. (ТАСС)). В. И. Ле...нэрэ хүн түрэлтэнэй түүхэ...еволюционно гайхамшаг ху...анүүдай һүлдэ тэмдэг болоо ...Германиин либерально-демо...еска партиин Центральна ...ниин Политическэ комите... шиидхэбэри соо хэлэгдэнэ. Ленинэй түрэһөөр 100 жэ...йдо бэлэдхэлтэй дашарамдуу...талан абтаһан энэ шиидхэ... «Дер Морген» гэжэ газетэдэ ... толилогдоо.

...нэй заабарине бодото дээ...элүүлэн, Германиин либе...-демократическа партиин ...арбаад мянган гэшүүд со...циалис байгуулалтада, социалис демократине хүгжөөлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана гэжэ мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ. Энэ хадаа Ленинэй һургаалай гайхамшаг ехэ хүсэнэй, манай үеын марксизм-ленинизмын бата бэхи хүсэнэй гэрэшэ болоно.

Ленинэй ойн баярта бэлдэхэ хэдэ хэдэн тодорхой хэмжээ ябуулганууд үнгэрэгдэхөөр шиидхэбэри соо хараалагдаба.

• • •

ПАРИЖ. ТАСС-ай корреспондент Р. Серебренников иигэжэ дамжуулба: В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан долоон хоног Брив хотодо (Коррез департамент) амжалтатайгаар үнгэрөө. «Франция—СССР» гэжэ бүлгэмэй нютагай эмхи бүхы дэлхэйн ажалшадай вождиин ажал ябуулга ба ажабайдал тухай выставкэ эмхидхээ. Франциин Компартиин Политбюрогой гэшүүн Ролан Леруа тус хотын олониитын баяр ёһололой суглаан дээрэ «Ленин ба Франци» гэһэн элидхэл хэбэ.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хэмжээ ябуулганууд Франциин 400 хото болон тосхонуудта үнгэрэгдэхэ гээд «Франция—СССР» бүлгэмэй генеральна сэкретарь А. Ланглуа тэмдэглээ. Ороной бүхы томо томо хотонуудта харуулагдаха В. И. Ленин тухай ехэ выставкэдэ бэлэдхэл дүүрэжэ байна. «Ленин—элитэ ехэ философ», «Ленин ба эб найрамдал», «Ленин Совет гүрэниие байгуулагша» гэһэн темэнүүдтэй лекцинүүдые уншаха бэлэдхэл эдэбхитэйгээр ябуулагдажа байнхай. Франциин демократическа интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэд энээндэ хабаадаха юм. Ленин тухай номуудые хэблэн гаргаха, В. И. Ленинэй үгэнүүдые буулгажа абаһан грампластинкануудые гаргалга программаар хараалагдаа.

• • •

ЛОНДОН. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан совет кинофильмнүүдэй фестиваль Шотландиин томо хотонуудай нэгэн—Глазгодо баяр ёһололой оршон байдалда нээгдээ. «Ленин октябрь һарада», «Солдадай эсэгэ», «Хэншье үхэхэ дурагүй байгаа» гэхэ мэтэ фильмүүдые Шотландиин хүн зон хараха байна.

Энэ гайхамшаг үдэртэ зорюулагдаһан хэмжээ ябуулганууд Англиин бусадшье районуудта үнгэргэгдэхэ юм. Ород, англи хэлэнүүд дээрэ бэшэгдэһэн В. И. Ленинэй зохёолнуудтай, тэрэнэй бэшэгүүд, фотографи болон плакадуудтай выставкэнүүд амжалтатай хүдэлнэ. СССР-тэй соёлой холбоо байгуулха бүлгэм, «Коллетс» гэжэ хэблэлэй газар, «Уласхоорондын ном» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэл тус выставкые эмхидхээ.

• • •

ГАВАНА. (ТАСС). Кубын эхэнэрнүүдэй федерациин орган «Мухерес» гэжэ журнал В. И. Ленинэй ажабайдал ба революционно ажал ябуулга тухай, дэлхэй дээрэхи эгээл түрүүшын социалис гүрэниие байгуулагшын һургаал тухай материалнуудые хэблэжэ эхилээ. Декабрь һарын номерто толилогдоһон материалнуудынь В. И. Ленинэй эдир залуу наһан тухай хөөрэнэ.

• • •

РИМ. (ТАСС). «Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөлхын, социализмын илалта хангахын түлөө тэмсэлдэ бүхы наһаа зорюулһан В. И. Ленин уласхоорондын хүдэлмэришэнэй ба коммунис хүдэлөөндэхи теоретическэ бодолой, бодото ажал ябуулгын туг болоно»,—гэжэ Сан-Маринска Коммунис партиин Генеральна секретарь Э. Гаспарони ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

• • •

ВАРШАВА. (ТАСС). ПНР-эй профсоюзуудай Центральна совет. Техническэ дээдэ совет В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй һайндэртэй холбоотой хэмжээ ябуулгануудай түсэб толилбо.

Социалис мүрысөөндөө түйлаһан шэнэ амжалтануудаар Ленинэй түрэһэн жэл тэмдэглэгдэхэ байна. 1970 оной апрельдэ мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдаха. Профсоюзуудай эмхидхэхэ хэмжээ ябуулгануудай дунда «Ленин ба профсоюзууд» гэһэн темээр үнгэргэгдэхэ научна конференци шухала һуури эзэлхэ. Электрын гэрэлээр бүрин хангаха ленинскэ түсэбтэй, залуушуулые хүмүүжүүлхэ тухай ленинскэ хараа бодолтой холбоотой конференцинүүд мүн лэ эмхидхэгдэхэ юм.

Олониитын соёлой хэмжээ ябуулганууд программа соонь нилээд ехэ һуури эзэлнэ.

• • •

ХАНОЙ. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан материалнуудые Ханойн хэблэл толилжо эхилээ. «Нян зан» газетын һүүлэй хоёр номерто В. И. Ленин тухай Н. К. Крупскаягай дурдалгануудһаа бүлэгүүд толилогдоо. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе тэмдэглэхэ үдэр дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ, бүхы түрүү үзэл бодолто хүн түрэлтэндэ ехэ удха шанартай тон шухала үдэр гээд энэ дурдалганuудай редакционно орошол соо хэлэгдэнэ.

• • •

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулжа, Монголой Арадай армиин сэрэгшэд ба офицернүүдтэй уран зохёолшодой уулзалга МНР-эй ниислэл хотодо болобо. МНР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ С. Удвал «Ленинэй образ монгол литературада» гэһэн элидхэл хээ. Монголой мэдээжэ поэдүүд Ильич тухай, Агуу ехэ Октябриин Эхэ орон тухай, монгол-совет хани барисаан тухай зохёолнуудаа энэ уулзалга дээрэ уншаа.

• • •

РЕЙКЬЯВИК. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан долоон хоног «Хэтэлээ мүнхэ Ленин» гэһэн фильмээр Исландиин ниислэл хотодо эхилбэ. Исландиин худалдаа наймаанай ба гэгээрэлэй министр Гилви Гисласон тус долоон хоногые нээгээ. Совет киноискусствын ехэ хүгжэлтэ тухай тэмдэглэхэ зуураа, тус кинофильмүүдэй долоон хоног исландско-совет соёлой холбооe хүгжөөлгэдэ ехээр нүлөөлхэ байһандань этигэжэ байһанаа элирхэйлбэ.

• • •

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). «Финлянди—Советскэ Союз» гэжэ бүлгэмэй үүсхэлээр В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ бэлдэхэ комитет эндэ эмхидхэгдэбэ.

Финляндиин Гэгээрэлэй министерствын, ороной бүхы политическэ партинуудай, профсоюзуудай түлөөлэгшэд тус комитедтэ оролсоо. Финляндиин олониитын хэдэ хэдэн эмхинүүд, тэрэ тоодо «Финляндида эб найрамдалай тала баригшад» гэжэ эмхи мүн лэ тус комиссида түлөөлэгдөө.

• • •

КАРАЧИ. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе һайндэрлэхын тула Зүүн Пакистанда эмхидхэгдэһэн тусхай комитет энэ үдэртэ зорюулагдаһан баяр ёһолол эмхидхэхэ тухай шиидхэбэри Дакка хотодо баталан абаа. Һайндэрлэлгэнь январиин 3-да эхилхэ юм. Ороной ниитын политическэ элитэ ажал ябуулагшад энэ үдэр В. И. Ленин тухай элидхэлнүүдые хэхэ юм. Гэхэтэй хамта В. И. Ленинэй ажабайдал ба ажал ябуулгые шудалха семинарнууд хүдэлмэрилжэ эхилхэ.

В. И. Ленин, К. Е. Ворошилов РКП(б)-гэй X съездын бүлэг делегадууд —Кронштадтда буһалгаашадые даралгада хабаадагшадай дунда.

ТАСС-ай фотохронико.

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

НЯГТА ХОЛБООТОЙ БАЙХА

Манай орон дотор арадай һунгамалнууд хүн зонтоёо тон нягта холбоотой хүдэлдэг гэжэ мэдээжэ. Тэдэнэр саг үргэлжэ һунгагшадтаяа уулзажа, өөһэдынгөө ажал хүдэлмэри, Соведэй абаһан тогтоолнуудай дүүргэлтэнүүд тухай тодорхойгоор хөөрэжэ байдаг заншалтай.

Эдэ үдэрнүүдтэ манай Аха нютагта арадай һунгамалнууд һунгагшадтаяа уулзажа, тоосожо байна.

Орлик тосхоной «Саян» гэжэ соёлой байшан соо аймагай, Орлигой сомоной Соведүүдэй депутадуудай тоосоон болобо. Эндэ аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр М. Н. Витязев һунгагшадай захиануудай дүүргэлтын ябаса тухай тогтон хэлэхэдээ иигэжэ тэмдэглээ:

— Арадай һунгамалнууд һунгагшадайнгаа захиануудые дүүргэхын тула яһала ехэ оролдолго гаргадаг. Зарим заагдаһан дутуу дунданuудые дары түргэн усадхаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададасадаг депутадууд олон. Жэшээлхэдэ, аймагай Соведэй депутат Д. Д. Ендонова Орлигой захада һуудаг айлнуудай гэртэ зайн гал оруулуулаа. Энэ нүхэрнай һунгагшадтаяа хододоо нягта холбоотой байдаг. Мүн бэшэшье тээ иимэ баримтанууд олон

«50 лет Октября» колхозой түрүүлэгшэ, аймагай Соведэй депутат ажахынгаа малшадай һуудал байдалай улам һайжархын тула ехэ оролдолго гаргадаг. Мүнөө тус колхозой бүхы малшад шэнэ, һаруул гэрнүүдтэй болонхой.

Аймагай Соведэй депутадууд, багшанар Р. Д. Арданова, Э. Л. Петрова, врач В. Г. Драгунов болон бусад нүхэд өөһэдынгөө хэһэн хүдэлмэри тухай тоосоо.

Һунгагшад Ш. Д. Бамбалаев, Н. С. Мункаnов гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, арад зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангалга үшөөл муу байһаар гэжэ тэмдэглээ. Орлик тосхоной ажалшад хилээмээр ходо дуталдана. Үнинэй баригдажа байһан пекарни ашаглалгада ороногүй. Барилгашадайнь журам һула, тэдэнэй дунда ямаршье социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнэгүй.

Барилгын ба заһабарилгын шанар ехэ муу, барилгашад үргэлжэ һэлгэгдэжэ байдаг гэжэ һунгагша С. Д. Нарсанов тэмдэглээ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо болоһон тоосоон дээрэ ехэхэн дутуу дунданууд элирүүлэгдээ. Эндэхи ажахы Баруун-Голой сомоной Соведэй мэдэлдэ юм. Депутадуудшье олон. Үгэ хэлэһэн малшад Д. С. Патархеева, Д. Ш. Будаева, С. Н. Патархеев болон бусад олон нүхэд магазинуудта һэнэгтэй эд бараан үгы, Шарзын магазин үни сагай хаалгаатай байгаа гэжэ шүүмжэлээ. Мүн эндэхи хүдөөгэй библиотекэ, клуб бирагүй хүдэлнэ.

Эдэ дутагдалнууд юун дээрэһээ тохёолдоноб гэхэдэ, сомоной Совет (түрүүлэгшэнь Б-Н. С. Патархеев) клуб, библиотекын хүдэлмэриие саг үргэлжэ хинана, шалганагүй. Гадна депутадуудынь һунгагшадтаяа холбоо барисаагүй байһаар.

Үнгэрһэн тоосоонууд дээрэ һунгагшадтаяа холбоо барисаагаа улам үргэдхэн бэхижүүлхэ гэһэн захяа депутадуудта үгтөө.

З. ГАЛСАНОВ,
Ахын аймагай Соведэй гүйсэдкомой штатнабэшэ эмхидхэлэй таһагые даагша.

...АГШЫН ОЙДО ...ОРЮУЛАГДАНА

... Ленинэй түрэһөөр 100 ...лдарта ойе нэрэтэй түрэ... угтахын тула Гусино... хотын һургуулинууд бэл... байна. Жэшээнь, найман нэгэдэхи һургуулиин дэр... ленинскэ музей эмхидхэгдээ. ...амжатайгаар шэмэглэг... экспонадууд һонюуша һү... үхибүүдые вождиин нам... дүтөөр танилсуулна, мүн ...роной хүгжэлтын түүхые. Ленинэй байгуулһан Компартиин болон Ленинскэ ...лой ажал ябуулгые үргэ... харуулна.

... граждан болон Эсэгэ ... хамгаалгын дайнай үедэ ...һан баатарнуудай, улаан ...нуудай, большевик-рево...нернүүдэй фото-зурагуудые ... ехэтэ һонирхон харана. ... музей хадаа бодото ...ёһололой газар болоо. Ок...шуудые пионертэ абалга, ...й линейкэ болон сбор...нда үнгэргэгдэнэ. Үгытэй ...рад түмэндэ эрхэ сүлөө, ...ргал заяаһан багшын му... пионертэ ороһоноо үхи...зэдэшье мартахагүй, үе...хэдтөө омогорхон хөөрэжэ ... Холын хойто зүгэй—Чу... пионернүүдэй байшан ...да хэрэглэгдэхэ зөөри суг... тухайдаа эдир ленинецүүд мүн баһа эндэ элидхэнэ. Түрэл хотынгоо, промышленна предприятинуудай түүхые харуулһан материалнуудые хэр зэргэ суглуулжа байһанаа багшын гушанар саг үргэлжэ мэдүүлдэг заншалтай юм.

Пионернүүдэй сборто һуухада, элитэ поэт Владимир Маяковскиин «В. И. Ленин» гэһэн поэмэ саатагүй һанагдаха юм.

Гусиноозёрскын нэгэдэхи дунда һургуулида олон һайшаалтай юумэн хэгдэнэ. Классһаа гадуурхи һуралсалай таһагые даагша Э. З. Черепанова энэ харюусалгатай хэрэг хүтэлбэрилнэ.

Марксизмын анха түрүүшынхеэ Россида бии болоһон, революциин үнэн сэхэ сэрэгшэдэй ажал ябуулга тухай хэдэн лекцинүүдые һургуулиин коллектив эмхидхэһэн байна. Лекци уншахадаа, тэдэнэр диафильмнүүдые хэрэглэнэ.

Тиихэдэ хоёрдохи дунда һургуулиин комсомолшууд ленинскэ газарнуудаар заочно аяншалга үнгэргэхөөр шиидэнхэй. Владимир Ильичэй революционно ажал ябуулгые тодорхойлон харуулһан материалнуудые олоор суглуулаад, альбомуудые хэһэн байна. Эдэ бүгэдэноо тусхай үдэшэнүүдые үнгэргэхэдөө хэрэглэнэ.

Е. ГЕРАСИМОВ.

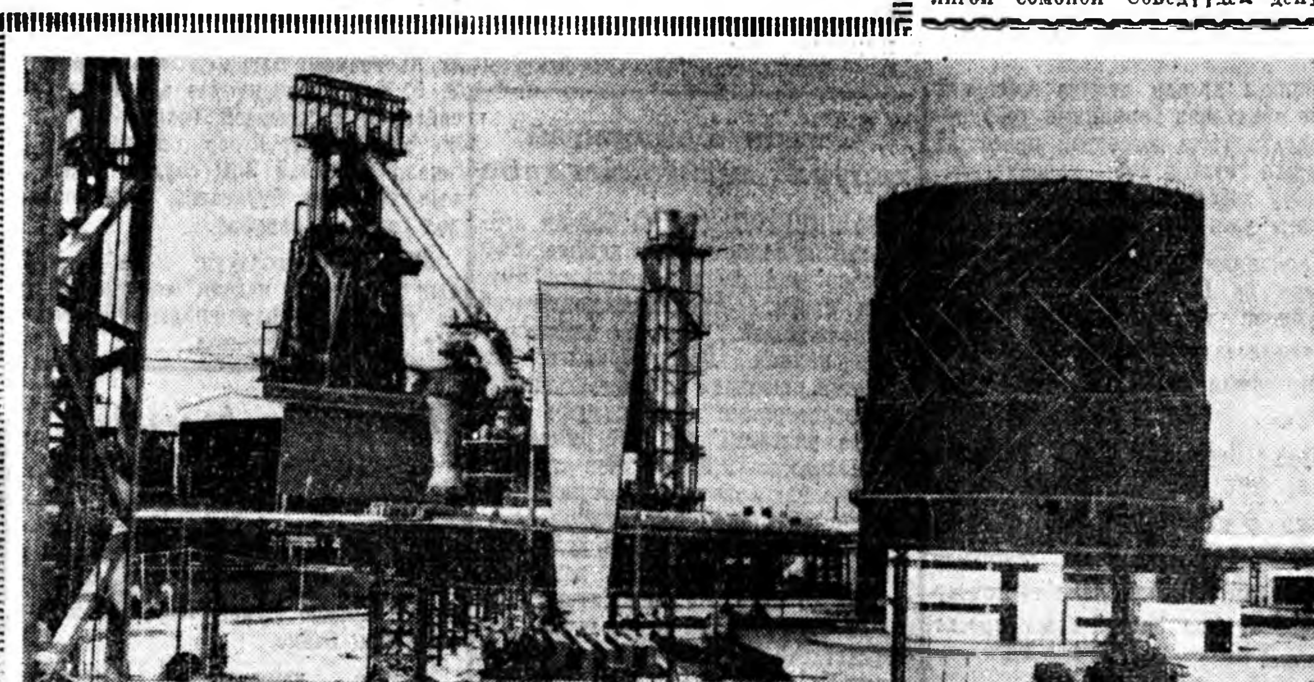

Алжир. Аннабы хото шадархи Эль-Каджарай металлургическа комбинадай доменно пеэшэн түрүүшынгээ шэрэм үгэбэ. Тус комбинат барилгада Советскэ Союз хабаадалсана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: доменно пеэшэн.

ТАСС-ай фотохронико.

Румыни. Георге-Георгиу-Деж хотын шэнэ гэрнүүд.

Аджерпресс—ТАСС-ай фото.

ХУРШЭНЭРЭЙМНАЙ ҺОНИН

УЛААН ТУГААР ШАГНАГДАА

Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ буряад округой колхоз, совхозууд 324.108 гектарта орооһото ургамалнуудые тарижа, гектарай дунда зэргээр 12,5 центнер орооһо хуряажа, Эхэ орондоо алар 140.185 тонно таряа тушааһан юм. Округой зарим ажахынууд энэ жэлдэ баян ургаса ургуулжа, гүрэндэ таряа худалдаха жэлэйнгээ түсэб холо үлүүлэн дүүргэһэн байна. Жэшээлбэл, Эхирэд-Булгадай аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ, «Путь к коммунизму», мүн Алайрай аймагай «Страна Советов» колхозуудай таряашад гектарай дунда зэргээр 22—25 центнер таряа ургуулаа бэлэй.

Һаяхан дурсагдагша ажахынуудта РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдаа.

Боохоной аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түб һуурин—Тихоновкэдэ 250 хүнэй һууритай соёлой байшан шэнээр баригдажа, ашаглалгада тушаагдаба. Эндэхи харалгын уужам, һаруул зал, библиотекэ, уран һайханай бүлгэмэйхидэй тусхай комнатонууд таатай зохидоор, мүнөөнэй түхеэрэлгэнүүдээр хүсэд хангагданхай.

«ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНОЙ КАВАЛЕРНҮҮД»

Иимэ гаршагтай библиографическа согсолбори Усть-Ордын хизаар ороноо шэнжэлэлгын окружной музейн хүдэлмэришэд хэблэлдэ бэлдэбэ.

Энэ согсолборидонь тус округой Ленинэй ордендо хүртэһэн 92 хүнэй намтар, ажабайдал ба баатар габьяаень зураглан харуулһан очеркнууд ороxo юм. Эдэнэй зураганнинь—полковник В. Б. Борсоев, Алтаригай МТС-эй комбайнер П. И. Горохов, совхозой директор В. П. Закорюкин, Нялхайн МТС-эй тракторна бригадын бригадир И. И. Ревтов, буряадай түрүүшын большевик Мария Михайловна Сахьянова, «Страна Советов» колхозой түрүүлэгшэ С. И. Шумик гэгшэд Ленинэй орденоор хоёр удаа шагнагдаһан байна.

ДУУ, ХАТАРАЙ АРАДАЙ АНСАМБЛЬ

Боохоной аймагай соёлой байшангай дэргэдэхи уран һайханай бүлгэм үнгэрһэн хабар иимэ нэрэ зэргэтэй болоһон юм. Ноябрь һарада округой аймагуудта В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Искусство—арадта» гэжэ фестивалиин ээлжээтэ хоёрдохи харалга болобо. Дурсагдагша ансамблиин гүйсэдхэһэн дуу, хатар һайн сэгнэлтэдэ хүртөө.

ҮШӨӨ НЭГЭ РЕТРАНСЛЯТОР

Хэдыхэн жэлэй саада тээ округоймнай Боохоной, Эхирэд-Булгадай аймагуудай шобхо үндэр хадада түрүүшын ретранслятарай тодхогдоходо, холын һуурин тосхонуудта ажаһуугшад сэнхир экрануудые хаража, аргагүй баясаһан бэлэй.

Һаяхан хоёрдохи ретранслятарынь Баяндайда бодхоогдобо. Тиигэжэ Лена мүрэнэй эрьеэр байрашаһан колхоз, совхозуудта ажаллагшад Эрхүүгэй, Москвагай дамжуулгануудые хараха дүүрэн аргатай болобо.

Эндэхид Колхознигуудай бүхэсоюзна гурбадахи съездын хүдэлмэриие хаража байхадаа, бүришье ехээр баясаһан бэлэй.

Л. ЦЫРЕМПИЛОВ.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

МАЛШАДТА БАЯР АСАРАГША

Киномеханик нютаг бүхэндэ эгээн мэдээжэ хүнүүдэй нэгэн юм. Үбгэд, хүгшэдһөө эхилээд, үхибүүд хүрэтэрөө — бултадаа таниһан, мэдэһэн лэ байдаг. Тиигэншьегүй яахаб. Киномеханик хадаа улад зоной дунда коммунис үзэл суртал нэбтэрүүлдэг, хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ урма баяр бэлэглэдэг мэргэжэлтэн болоно бэшүү.

Валерий Дымбрылович Гонгоров тиимэ хүнүүдэй нэгэн болоно. 1968 ондо тэрэ Эрхүүгэй киномеханигуудай һургуули дүүргэжэ, нүүдэл кино-түхеэрэлгэ даажа абаад, Захаамин аймагай хүдөө малшадта кино харуулжа эхилһээр балайшье үни болоогүй. Мүнөө «Коммунизмын зам», XXII партсъездын, Ленинэй нэрэмжэтэ болон «Красный Октябрь» колхозуудай ажалшадта ходо айлшалжа, кинофильмнүүдые харуулдаг.

Мүнөө малшадай унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй хүдэлжэ байһан малай үбэлжэлгын үедэ В. Д. Гонгоров даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатай ехэтэйгээр хандажа, түб суурияа холо ородог гүүртэ, отаранuудай хонишодто, һаалишадта шэнэ шэнэ фильмүүдые харуулжа, тэдэнэртэ баяр баясхалан асархые аһан шадалаараа оролдоно.

Иигэжэ багша Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын тулада залуу механик үбэлэй хүйтэн, һүниин харанхы гэнгүйгөөр ажалша малшад шэнгээр хүдэлхые шиидээ.

В. БАЛДАНОВ.

ҮНДЭҺЭН ИЗАГУУРАА АЛДАНАГҮЙ

Алас-Дурнын гурбадахи зональна выставкэ дээрэ гар урлал, модошо, түмэршэ, мүнгэшэ, алташа дархашуулай бүтээлнүүд ехэ олоор табигдаа, харагшадай дура буляана.

Гар урлал, уран дарханай бүтээлнүүд арад бүгэдэндэ үни урдын бии байһаншье һаа, ёһото искусствын зохёолнууд гээшэ гэжэ һаянайл сэгнэгдэдэг болонхой. Энээнии тус выставкэдэ табигдаһан зүйлнүүд элитээр гэршэлнэ. Жэшээнь, Санжиев, Тубчинов, Цыденов болон бусад мүнгэшэ дархашуулай бүтээлнүүдые (мүнгэн, алтан зүүдхэлнүүд, хутага гэхэ мэтэ) харахадаа бидэ тэдэнэй гайхамшаг уран хэлбэрсэр, һайхан үнгөөр, угалза зурагуудаарнь ба онсо өөрынь түхэл маягаарнь һонирхонобди. Энэ хадаа арад бүгэдын урдын искусствын нэгэ хубинь тула үеын үедэ үлэхэ шадалтай болоһыень гэршэлнэ. Хоёрдохёор, эдэ бүгэдэ бүтээлнүүдтэ мүнөө үеын хүн зоной эрилтэ оройдоо хойшоо гаранагүй бшуу. Мүнгэн хутага, зүүдхэл гэхэ мэтэ хэрэгсэлнүүдые заал һаа хэрэглэхын түлөө бэшэ, харин үзэсхэлэнэй түлөө, хүн зондо харуулжа байхын, холо ойрын айлшадта бэлэглэхын түлөө хүнүүд суглуулна ха юм. Һүүлэй үедэ иимэ эрилтын ехэ болоно байһаниинь һайшаалтай гээшэ. Жэшээнь, би Москвагай хүн Улаан-Үдэ ерээд үйлсэдэ буряад тэрлиг үмдэжэ, Максим Эрдынеевэй зүүдхэлнүүдые зүүнхэй басаганай ябахыень хараа һаа, гайхахагүй байнаб. Юундэб гэхэдэ, Эрдынеевэй бүтээлнүүд мүнөө үеын залуушуулай эрилтые хангажа дүүрэн шадахаар, мүнөө үеын европейскэ костюм дээрэ зүүхээр гүйсэдхэгдэһэн байна бшуу. Тиимэ байха зуураа тус бүтээлнүүдынь өөрынгөө үндэһэн яһанай хэлбэриие алдаагүй байха юм. Минии һанахада, энэ дархан үшөөл дүршэл багатай, зүүдхэлээ үеын үедэшье бэшэ һаа, хэдэн зуун жэлдэ эбдэрхэгүй, муудахагүй бүхөөр хэдэг болоодүй шэнги. Гадна олон дархашуулай бүтээлнүүд сооһоо тэрэнэй хэһэн юумэнүүдые эдэ имагтал М. Эрдынеевэй гэжэ таахаар өөрын маягтай болохо ёһотой. Тиигээ һаа залуу дархан нилээд ехэ юумэ туйлаха хүн гэжэ һанагдана.

Гадна, нүхэр Эрдынеевэй модоор бүтээһэн «Һарлаг» «Адуушан» гэжэ хоёр дүрые хүрэһөөр харахада буряад бүтээл шэнги үзэгдэнэ. Гэбэшье тус бүтээлнүүд темынгээ талаар арадай байдалтай холбоотойшье һаа, маягайнгаа талаар Европын мастернуудай зарим зүйлнүүдые һануулна. Эгээл иимэ шэглэлээр яхад ба коряк арадай гар урлал хүгжэжэ байһан янзатай. Оёдолшодойнь урлаһан хубсаһан айхабтар наряар, яралгүй зүйжэ бүтээгдэһэн байха зуураа, мүнөө үеын залуушуулай эрилтые хараадаа абажа, һүүлэй үеын моодые (нэгэ хэды сагай үнгэрхэдэ хуушаршахаар бэшээр) баримгалан оёгдоһон байха юм. Тиимэһээнь тус хубсаһануудые ганса Алас-Дурнын яһанайхид бэшэ, мүн Европын басагад гоёжо үмдэхэ гэжэ үнэншэхоор байна.

Харин уран дархашуулай, бүтээлшэдэй бэелүүлһэн багахан скульптуранууд тушаа хэлэхэ гээ һаа, Г. Васильевай «Будамшуу», «Урагшатай агналга», «Бишыхан баатар» гэһэн дүрэнүүдые тэмдэглэмээр. Эдэнь ехэ буряад маягтай. Гэхэ зуура темынгээ талаар хуушаншаг шэнги байна. А. Хомяков (Улаан-Үдэ), В. Молькар (Шэтэ) гэгшэдэй бүтээһэн бишыхан дүрэнүүд ород арадай фольклорой геройнуудһаа эхитэй. Тиихэ зуураа тэдэнь арадай уран бүтээлэй шэнжэ шанарые дүүрэнээр бэедээ шэнгээһэн байна. Иимэ арадайнгаа уран бүтээлтэй нягта холбоотой зүйлнүүдые Г. Намсараев бүтээнэ. Зэд, мүнгэн дээрэ тэрэнэй сохижо, һиилэжэ хэһэн зүйлнүүд темынгээ талаар хуушаншье һаа гүйсэдхэлгөөрөө айхабтар нарин, ехэ оролдосотойгоор хэгдэһэн. Г. Намсараев мэргэжэлээ олоһон хүн. Тиимэһээ бүтээлнүүдэйнгээ темые мүнөө үеын байдал дээрэһээ бэдэржэ, мүнөө үеын хүнүүдэй хэрэгсээхэ талые хараадаа абажа хээ һаа, ехэ юумэ туйлахашье, хүн зоной ехэ эрилтые хангадаг бүтээлшэн болохо һэн гэжэ һанагдана. «Үхибүүд», «Хүгжэм» гэһэн һиилүүрнүүдыень харахада дээрэ дурдагша бодолнууд түрэһэн байна.

Уран дархашуул, һиилүүршэд Т. Дидишвили, И. Новогородов, Т. Аммосов, С. Пестерева болон бусадай элдэб олон аргаар бүтээһэн хүнүүдэй, амитадай дүрэнүүдые, ульгэрэй удхаар хэһэн һиилүүрнүүдые, угалза, гоёолтонуудые харахада, Алас-Дурна зугтэ гар урлал, уран дарха эрхилдэг хүнүүд олон болоно байхаһаа гадна, янза бүриин шэнжэ харуулна, өөһэд өөһэдын тусхай маягтай болоно байна гэжэ ойлгохоор. Тэдэнэр ямар нэгэн бүтээл дээрэ хүдэлжэ эхилхэдээ, зохёолойнгоо темые, сюжет болон композициие мүнөө үеын харагшын эрилтэдэ таарулхые оролдожо, үндэһэн изагуураа, арадайнгаа бүтээлнүүдтэй холбоогоо алдаагүй байна.

В. ГУЛЯЕВ,
искусство шэнжэлэгшэ.

«Шикотан аралай басагад» гэһэн нэрэтэй Владивостогой уран зурааша Ю. И. Волковой зураг.

А. МАНТАЕВАЙ буулгабари.

УЛАСХООРОНДЫН шэнжэлэл

ИТАЛИИН АЖАЛШАД СОХИЛТО ҮГЭНЭ

Декабриин 16—17-до бүхы Итали дотор поезднууд, автобусууд, трамвайнууд ба гол мүрэнэй катернууд ябахаяа болёо. Түмэр замай, городской ба городууд хоорондын транспортын хүдэлмэрилэгшэд национальна 24 часай забастовкые эмхитэйгээр, нягта жагсаалтайгаар үнгэргөө. Тэдэнтэй нэгэн доро гүрэнэй миллион шахуу алба хэгшэд забастовко хээ. Забастовко хэгшэдэй эрилтэнүүдые дэмжэһэн һүртэ ехэ демонстраци Римдэ түгэсхэлдэнь болоһон байна.

Эдэ эрилтэнүүдэй гол түлэб экономическа шэнжэтэй байтаашье һаань, мүнөө Италида тохёолдоод байһан оршон байдалда ажалшадай үргэн ехэ ябуулгануудые амжалтатайгаар үнгэргэһэн баримта политическэ ехэ удха шанартай. Миланда ба Римдэ декабриин 12-то фашис бомбонуудай тэһэрэлгын суурян орон дотор үшөө замхаадүй. Тиихэдэ 14 хүн алуулһан, 105 хүн шархатаһан байгаа бшуу. Орон дотор сошордуу шанга байдал тохёолдуулха, ажалшадай социальна түйлалтануудта сохилто хэхэ зорилго алууршадай, тэдэнэй ара талада байһан хархис этэгээдүүдэй урдаа табиһаниинь мүнөө тон эли болоод байна бшуу.

Харата ябуулга хэһэн фашис этэгээдүүд бүтэдэ ниитын уур сухалаа хүрэһэн, зэбүүрхэһэн оршон байдалда ажалшадые бодолгүй ябадал гаргахыень түлхихэ гэһэн һанаашалгануудые гаргаа. Тэдэнэр хадаа эдэ аашанудай гэм зэмыень зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдтэ тохохо, тиигэжэ орон дотор шанга диктатура тогтоохо зам табиха оролдолго тэдэнэр гаргаһан байгаа.

Гэбэшье хархис хүсэнүүд, урагшагүйдөө. Тэдэнэр Италиин хүдэлмэришэн ангиие гэнэдхэжэ шадаагүй. Хүдэлмэришэн анги Компартиин уряагаар һэрэмжэеэ ба эмхидхэлээ дээшэлүүлжэ, өөһэдынгөө зэргые бүри нягтаар жагсаажа, фашис харата ябуулга гаргагшадта харюусаа. Республикые хамгаалалгада, социальна ба политическэ шэнэ түйлалтануудай түлөө хүдэлмэришэн ангиин, бүхы арадай тэмсэлдэ коммунистнуудай бүхы хүсые зорюулха гэһэн уряа Италиин Коммунис парти гаргаһан байна.

Иимэ эрхэ байдалда транспортнигуудай ба гүрэнэй алба хаагшадай бүгэдэ ниитын забастовкые амжалтатайгаар ба эмхитэйгээр үнгэргэлгэ Италиин хүдэлмэришэн ангиин, ажалшадай хатуужал ехэтэй, ушар ёһо һайнаар мэдэдэг байһыень харуулна.

ГЭДЭРГЭЭ ТОНИЛОН БУСАНАД

Ливидэ колониальна гурим эсэслэн усадхахын түлөө тэмсэхэдээ, энэ араб ороной арад шухала илалта туйлаа. Ливиин газар дээрэһээ Англиин баазануудые усадхалгые 1970 оной мартын 31 хүрэтэр дүүргэхэ тухай хэлсээндэ гар табилгаар Ливи Англи хоёрой хоорондохи хөөрэлдөөн һаяхан түтэсхэгдэһэн байна. Удаань Холбоото Штадуудтай мүн лэ иимэ хэлсээн Триполидо эхилээ. Тиигэжэ Уилус гэжэ томо баазаһаа американ сэрэгүүдэй гаргагдажа эхилһэн тухай соносхогдоо.

Ливидэ энэ оной сентябриин 1-дэ революциин болоһоной ашаар энэ ороной газар дээрэхи американ ба Англиин баазануудые усадхаха тухай асуудал бодотоор шиидхэхэ аргатай болоһон байна. Хаанта хархис засагай унагаагдахада, уряалгүй «айлшадые» Ливиһээ памнан гаргаха зам сэбэрлэгдээ. Харин баазануудые гаргаха тухай эрилтэ хэһэниинь Ливиин правительствын түрүүшын алхамуудай нэгэн болгогдоһониинь тушаан болоһон ушар бэшэ байна. Харин баазанууд энэ орондо колониальна гурим тогтоохо гол түшэг тулгууринуудынь болодог байгаа. Ливиин бүхы арми тоогоороо эдэ баазануудта байдаг англо-американ сэрэгүүдһээ үсөөн юм.

Баазануудые усадхахые Англиин ба Холбоото Штадуудай зүбшөөһэниинь эдэ орондо империалистнуудай өөһэдынгөө нүлөөе хүсэдөөр һулаpуулхые хүсэдэг тухай гэршэлэн үгэжэ оройдоошье шадахагүй байна. Энээниие юун эли тодоор гэршэлжэ үгэнэб гэхэдэ, Триполидо хэлсээнэй эхилхэ үеэр гүрэнэй урбалта хэхэ һэдэлгэ хэгдээд, урагшагүйдэһэн байгаа.

Даб дээрэхи мүрдэлгэ юу харуулааб гэхэдэ, империалис хархис хүсэнүүд Ливиин офицернүүдэй дундахи тогтууригүй этэгээдүүдые хэрэглэхэ, национальна аша туһадаа урбахыень тэдэниие тухирха оролдолго гаргаа. Үгэсэлгэдэ хабаадагшадай дунда, тусхайлбал, урдын обороной ба дотоодын хэрэгүүдэй министрнүүд бии байгаа. «Ливиин газар дээрэһээ харийн сэрэгүүдые гаргаха тухай эхилһэн хэлсээнүүдтэ һаад ушаруулха гээшэ араб революцида эсэргүү үгэсхэлгын гол зорилгонуудай нэгэниинь сохом байгаа гээшэ» гээд Бейрудэй «Аль-Мухаррир» газетэ бэшэһэн байха юм.

Англи ба Холбоото Штадууд эхилһэн хэлсээ унжагайруулха, һэатуулха һэдэлгэнүүдые гаргаа. Англиин тала хэлсээе бүхэли жэлэй турша соо унжагайруулха гэжэ һанаашалһан байгаа гээд американ Ассошиэйтед Пресс агентство дамжуулаа һэн. Ямараашье унжагайруулгые Ливиин революционно совет тэсэжэ шадахагүй гэжэ тэрэнэй түлөөлэгшын хэһэн эрид шууд мэдүүлгэ Англиин ба Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэдые буулта хэхыень баадхаа. Колониализмын ба империалис эзэрхэлгын үлэгдэлнүүдые үндэһөөрнь үгы хэхээр Ливиин арад, Дүтын Зүүн зүгэй бусад арадууд хүсэд шиидэнги байна.

Г. ШИШКИН,
Ю. НЕЧАЕВ.
(ТАСС).

ХИЛЫН Саанаһаа РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

ШУХАЛА ҮҮСХЭЛ

БЕРЛИН. (ТАСС). Германиин Демократическа Республикын ба Германиин Федеративна Республикын хоорондо тэгшэ эрхэтэй харилсаа тогтоохо тухай договорой проектые ГДР-эй хэблэл декабриин 21-дэ толилоо. АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, договорой проект ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихтын бэшэгтэй хамта Бонндо 1969 оной декабриин 18-да ФРГ-гэй президент Густав Хейнеманда дамжуулан үгтэһэн байгаа.

Договорой проект 9 статьяһаа бүридэнэ. Договор баталалга Европодохи шахардуу шанга байдал һулаpуулха ба эб найрамдал хангаха, Германиин хоёр гүрэнэй хоорондохи шахардуу байдалые саашадань зайсуулха, тэдэнэй хоорондо хүршэ һайн али али гүрэнэйнгөө бүрин эрхые мэдэрэлсэһэн гуримшуулга тогтоохо хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри оруулха, Европодохи аюулгүй байдал хангаха эмхи байгуулгада туһалха зорилготой гээд документын оршол соо хэлэгдэнхэй.

Уласхоорондын бүгэдэндэ мэдэрэгдэһэн гуримда үндэһэлэн, Германиин Демократическа Республикын ба Германиин Федеративна Республикын хоорондо һайн, тэгшэ эрхэтэй, ямаршье газаашалгагүй харилсаа тогтоохо гэжэ договорой проектын нэгэдэхи статья хараална. Хоёр тала хадаа али алинайнгаа газар уһанай бүрин бүтэн, дэлхэйн хоёрдохи дайнай эсэстэ Европодо тогтоһон хилэнүүдэй, тусхайлбал, Германиин Демократическа Республикын ба Польшын Арадай Республикын хоорондохи Одер-Нейс дээгүүр гараһан хилэнүүдэй ойроо хүртэшэгүй байлгые мэдэрхэ ёһотой гээд проект соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Өөһэдынгөө харилсаанда хүсэ хэрэглэхэ заналта хэлгэһээ арсаха, арсалдаата бүхы асуудалнуудые амгалан аргаар шиидхэхэ уялгануудые али али тала проектын гурбадахи статья соо абаһан байха юм.

Ямаршье аргаар атомна зэбсэгтэй болохо ябадалһаа Германиин хоёр гүрэн арсаха гэжэ договорой проектын дүрбэдэхи статья соо хараалагданхай. Буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээ хэхэ уялга тэдэнэр абана.

«Германиин Демократическа Республика ба Германиин Федеративна Республика хоорондоо дипломатическа харилсаа тогтоохо» гээд договорой проектын табадахи статья соо хэлэгдэнэ.

Баруун Берлиндэхи ёһо гуримые ГДР ба ФРГ хүндэлхэ гэһэн уялга тэдэнэр абаа.

ГДР ба ФРГ-е ООН-ой гэшүүндэ абаха тухай али али тала түргэнөөр зууршалга хэхэ ёһотой гэжэ проект хараална.

Договорой хүсэндөө байха болзоо 10 жэл гэжэ проектээр хараалагданхай.

ЗҮБЛӨӨН НЭЭГДЭБЭ

РАБАТ. (ТАСС). Араб оронуудай гүрэн түрые ба правительствануудые толгойлогшонорой зүблөөн декабриин 21-дэ эндэ эхилээ. 14 араб гүрэнэй делегаци, «Национальное освобождение» гэжэ палестин организациин, Араб оронуудай лигиин түлөөлэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадана.

Эзэрхэг түримхэйшүүл гээлтэдэ ороно

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд дайшалхы ябуулгаяа бүри эдэбхитэй болгожо байнхай. Освобождени гэжэ хэблэлэй агентствые үндэһэ болгон, Вьетнамай информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Урда Вьетнамай патриодууд декабриин 2, 5, 6-най үдэрнүүдтэ американ ба сайгоной сэрэгшэдэй бэхилэлтэнүүдтэ таһалгаряагүйгөөр добтолһоной ашаар дайсанай 300 солдат, офицерые хүлһөөнь буулгажа, ехэ хохидол гээлтэдэ оруулаа.

НВСО-гой отрядууд декабрь һарын түрүүшын недели соо американ ба тэдэнэй туһамаршадай 350 солдат хүлһөөнь буулгаа.

Сагаан байшангай харуул шангадхагдаба

ВАШИНГТОН. (ТАСС) Сагаан байшангай полициие 250 хүнһөө 850 хүрэтэр нэмээхээр хараалһан хуулиин проект Американ конгрессэй түлөөлэгшэдэй палата һайшааба. Тэрэ полици Вашингтондохи, Вашингтон шадархи хариин гүрэнүүдэй түлөөлэлгын зургаануудые хамгаалха уялгатай юм. Тус шэнэ албанда жэлдээ 9,9 миллион доллар гаргашалдаг болохо гээд хүлеэгдэнэ. Харин оронуудай түлөөлэлгын зургаанууд, тэдэнэй сотруднигууд гэмтэ ябуулагшадай добтолгодо хэдо шахуу ороно гээд Американ правительствые аюулгүй байдалай түлөө харюусалгатай США-гай нюуса албанай директор Джеймс Роули конгрессэй гэшүүдтэ мэдээсээ.

Президент һэлгэгдэбэ

ГАВАНА. (ТАСС). Инженер Деметрио Б. Лакас Панамын шэнэ президент ба зонхилхы бүлэгэй толгойлогшо болоо. Хоёр хүнһөө бүридэдэг энэ бүлэгэй нүгөөдэ гэшүүнээр юрист Артуро Сукре Нерейра баталагдаһан байна.

Ороной национальна гвардиин хүтэлбэриин ба верховно зүүдэй декабриин 19-нэй энэ шиидхэбэриин ёһоор эдэ тушаалнуудые урда тээнь даажа байгшад полковнигууд Хосе Пинилья ба Боливар Уррутиа декабриин 14-нэй урагшагүйлэһэн урбалтада хабаадаһанайнгаа түлөө гаргагдаһан байна. Урбалта эмхидхэгшэд национальна гвардиин командалагша бригадна генерал Омара Торрихосые тушаалһаань гаргаха зорилго урдаа табиһан байгаа. Панамадахи засаг үнэндөө Торрихосой гарта байһан юм.

США-да ядерна туршалга хэгдэбэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Невада штадта үшөө нэгэ газар дорохи ядерна туршалга хэгдэбэ гээд атомна энергиин талаар комисси мэдээсээ. Тэһэрэлгынь хүсэн 20-һоо 200 хүрэтэр килотонно болоһон байна.

Энэнь һүүлшын хоёр үдэрэй туршада хэгдэһэн гурбадахи тэһэрэлгэ, энэ жэлдэ хэгдэһэн 27-дохи ядерна туршалга болоно.

ТОКИО. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хэдэн хэмжээ ябуулганудые Японой демократическа эмхинүүд оронойнгоо ниислэл хото болон бусад городуудта үнгэргэжэ байна. Токиогой Сибуя райондо энэ алдарта һайндэртэ зорюулагдаһан совет уран зураашадай бүтээлнүүдэй выставкэ нээгдээ. Тэрэниие Японой социалис партиин дэргэдэхи гадаадын гүрэнүүдтэй соёл культурын хани барисаа байгуулха Ассоциаци эмхидхэһэн байна. Энэ выставкэдэ Японой хэблэгдэһэн В. И. Ленинэй зохёолнууд мүн лэ табигдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: выставкын зал соо.

ТАСС-ай фотохронико.

Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхахын түлөө Иранда «гэгээрэлэй корпусууд» нээгдэһэн байна. Тэндэ дунда һургуули дүүргэгшэд ажалладаг юм. Корпусой гэшүүд наһатайшуул болон эдиршүүлые эрдэм номдо һургадаг, һургуули ба бани бариха хэрэгтэ туһалдаг байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүдөөгэй һургуулинуудай нэгэндэ хэшээл үнгэргэгдэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺУРАГШАДАЙ АМАРАЛТЫ… УРДА ТЭЭ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хизаар ороноо шэнжэлгын аяншалганууд һалар эхилхэнь.

Гадна мүнөө манай республикын һургуули бүхэндэ В. И. Ленинэй ажабайдал, ажаһуудалда зорюулагдаһан музей байгуулагдаһан, ленинскэ комнатонууд эмхидхэгдэһэн байна. Һурагшад В. И. Ленин багшатай сугтаа хүдэлһэн революционернүүдтэй холбоо барисаа байгуулжа, һонирхолтой мэдээсэлнүүдые суглуулжа абана. Тэдэнээ һургуулиингаа дэргэдэ эмхидхэгдэһэн музейдэ табина. Эдэ үдэрнүүдтэ багша Ленинэй ябаһан газарнуудтай танилсахаар 1800 отряд үбэлэйнгөө амаралтын үедэ холын аян замда мордохоор түхеэржэ байнхай. Холын аяншалгада ябаха отряд бүхэн музейдэ асаржа табиха ямар материал суглуулха тухайгаа зүбшэл, заабари багшанарһаа абана.

Үбэлэйнгөө амаралтын үедэ һурагшад хаана ошохоб гэхэдэ, нэн түрүүлэн, В. И. Ленинэй ажаллаһан хотонуудта хүрэхэ байна. Жэшээнь, Загарайн аймагай Новоильинскэ дунда һургуулиһаа, Хоринин аймагай Зүүн-Хуурайн найман жэлэй һургуулиһаа хамта 40 һурагшад Москва ошохонь. Ленинград хамта 120 хүн гарахань. Тэдэнэй тоодо эгээл һайн ленинскэ музей түхеэрһэн Баргажанай адагай дунда һургуулиһаа 20 һурагшад, тиихэдэ Хоринин аймагай Үдын, Дээдэ-Тайлсын, Захааминай Михайловкын,
Үдын 22-дохи дунда һу…
нуудай һурагшад ороно.
Ульяновск, Казань, Свер…
Новосибирск, Эрхүү гор…
хэдэн зуугаад һурагшад …
В. И. Ленин тухай матери…
дые суглуулха байна. Тэдэн…
шалгада ябажа асарһан з…
дээ һургуулиингаа музей…
табижа, харагшадые һонир…
юм.

Бэшүүрэй, Баргажанай, …
минай, Мухар-Шэбэрэй бол…
сад аймагуудай һурагшад …
Үдэ хотынгоо промышленна…
приятинуудта ошожо, хүд…
шэдэй ажал хүдэлмэри, …
далтайнь танилсаха болоно…
нэр ЛВРЗ, ТЭЦ, «Теплопр…
«Электромашина», шэлэй …
дуудта хүрэхэ, театрнууд …
музейнүүдтэ орожо харах…
Энээнһээ гадна, Улаан-Үдэ…
рай түүхэтэ газарнуудаар…
шалха.

Үбэлэй амаралтын үедэ …
һурагшад нэгэ-хоёр үдэрөө…
дөөгөөр аяншалжа, бай…
баялигтай танилсаха. Ула…
хотоһоо хоёр зуугаад һу…
Хяагта, Петровск-Забай…
Новоселенгинск, Гусиноозер…
тонуудта, Тарбагатай нют…
рэжэ, декабристнуудай бай…
зарые хараха, танилсаха.
Үдэһээ Эрхүү—Красноярск…
кан—Шушенское гэһэн …
поездоор ахалагша клас…
һурагшад аяншалхань.

Н. АЖЕЕ…
республикын хүүг…
аяншалагшадай стан…
метод…

МАЛШАДТА БЭЛЭГ

Прибайкалиин колхоз…
хоорондохи барилгын э…
А. П. Васильевай даада…
гада «Заветы Ильича» ко…
до 200 толгой эбэртэ бод…
лай байха оньһожоруула…
байра, мүн баһа тугалн…
байха нэгэ байра, сүү…
42 тонно тэжээл буйл…
цех барижа дүүргээд, аш…
гада үгэбэ.

Б-Н. НАМДЫКО…

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй тезисүүд.

Хоёрдохи, гурбадахи хуудаһануудта: Владимир Ильич Ленинэй т…
100 жэлэй ойдо зо…
даһан Советскэ …
Коммунис партиин …
ральна Комитедэй …
дэй үргэлжэлэл.

Дүрбэдэхи хууд… Владимир Ильич …
түрэһөөр 100 жэлэй …
рюулагдаһан Советс…
зай Коммунис …
Центральна Комите…
зисүүдэй түгэсхэл.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

19 часһаа «Холо, ойрын һонин» гэһэн дамжуулга. 19.15 минутаһаа «Бидэнэр ба үе саг» гэһэн аха класcай һурагшадта зо…
даһан дамжуулга. 19…
нутаһаа «Курсант Ю…
кын зунай нэгэ үдэр…
киноочерк. 19.55 ми…
«Талын галханууд» …
телевизионно журна…
минутаһаа «Ока …
эрьедэхи гэр» гэһэн …
очерк. 20.35 ми…
«Таанад, түрэлхидтэ…
дамжуулга. 20.50 …
таһаа «Нашестви…
һэн уран һайханай …
22.20 минутаһаа …
рондын конкурсын …
Р. Соболевскиин ко…

Сагай уларил

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байха, зарим нютагуудта саһан орохо. Байгал шадарай аймагуудта шангаар, бусад нютагуудта һулаханаар һалхилха. Хойто аймагуудта 15—20, Байгал шадарай нютагуудта 7—12, бусад нютагуудта 11—16. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 17—19, үдэрынь 11—13 градус хүйтэн байха.

Редакторай орлог…
М. Н. НИМ…

Манай адрес, телефону…

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—5… приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редакт… 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—6… отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—6… 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленност… строительства—61-35, советского строительства и быта—6… культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, … формации—34-05, общественная приёмная—56-62, маши… бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.